Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

20 октябрь, жума, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 204 (1206)

БМТ БОШ КОТИБИ ТАКЛИФИГА БИНОАН

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби жаноб Бутрос Бутрос Ғолийнинг таклифига биноан, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов БМТ Бош ассамблеясининг 50-сессиясида иштирок этиш учун шу йил 22 октябрь куни Нью-Йоркка жўнаб кетади.

БМТНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНДИ

19 октябрь куни БМТнинг Тошкентдаги ваколатхонасида мазкур халқаро ташкилотнинг 50 йиллигига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди.

БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик учрашувни очар экан, жаҳон жамоатчилигининг мўътабар минбари бўлмиш БМТ ташкил этилганининг 50 йиллиги дунёдаги барча халқларнинг байрами эканини таъкидлади. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти инсоният тараққиёти учун, халқларнинг тотувлиги ва фаровонлиги учун хизмат қилади, деди у.

Холид Малик Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, мамлакатимизда БМТнинг 50 йиллигини нишонлаш бўйича миллий қўмита раиси С. Саидқосимовга сўз берди.

— 24 октябрь куни БМТ ташкил этилганига ярим аср тўлишини бутун дунё халқлари кенг нишонлайди, — деди С. Саидқосимов. — Ушбу санани кенг нишонлаш борасида Ўзбекистонда ҳам кўплаб тадбирлар ўтказилмоқда. Зеро, Ўзбекистон халқи БМТ минбари орқали дунёга юз тутди, ўзининг бой маданий мероси, иқтисодий имкониятлари билан жаҳон тараққиётига ҳисса қўшишдек улкан ишга бел боғлади.

С. Саидқосимов Ўзбекистон БМТга аъзо бўлганидан буён ўтган қисқа давр ичида мазкур нуфузли ташкилот билан ҳамкорликда кенг миқёсли ишлар амалга оширилганини таъкидлади.

Айниқса, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг БМТ Бош Ассамблеяси 48-сессиясида Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаш-семинарини ташкил этиш ҳақидаги таклифи БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий томонидан қўллаб-қувватлангани ва яқинда мазкур кенгаш-семинарнинг Тошкентда ўтказилгани алоҳида диққатга сазовордир. Ушбу тадбир минтақада хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш йўлида муҳим қадам бўлди. Орол денгизи ҳавзасини барқарор ривожлантиришга бағишланган Нукус конференциясида қабул қилинган декларация ҳам БМТ билан ҳамкорликнинг самарали натижаларидан биридир.

С. Саидқосимов БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ҳамда унинг тараққиёт дастури, ЮНИСЕФ, ЮНЕСКО, ЮНДКП каби ташкилотлари билан ҳамкорликда амалга оширилган ишлар миқёси ҳақида сўзлар экан, бунда ваколатхона раҳбари Холид Маликнинг хизматлари катта эканини алоҳида таъкидлади.

(ЎзА).

Бўз шаҳарчасининг «Пастки чек» маҳалласида истиқомат қилувчи Зайнобиддин ака Нуриддинов оиласини кўнчилик аҳил, серфарзанд оила сифатида ҳурмат қилишади. Зайнобиддин ака турмуш ўртоғи Анорхон опа билан тотув умр кечиришиб, 15 фарзандни тарбиялаб воята етказишди. Ҳозир улар халқ хўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қилишиб, мамлакатимиз равнақига ҳисса қўшаётирлар.

Бўз туманида серфарзанд, болажон оилалар кўп. «Оила йили» деб эълон қилинган бу йилда бундай оилаларга туман ҳокимлиги томонидан катта эътибор берилмоқда.

СУРАТДА: Бўз тумани хотин-қизлар кенгаши раиси Матлубахон Тўйчиева, Анорхон опа ва Зайнобиддин ака Нуриддиновлар.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

МАҲАЛЛИЙ ХОМАШЁ ҲИСОБИГА

Ўзбекистон Фанлар академиясининг Кимё институтида «Ўзбекистонда импорт ўрнини босадиган маҳсулотлар кимёвий технологиясини ишлаб чиқиш муаммолари» мавзусида республика илмий-амалий конференцияси иш бошлади.

30 дан ортиқ илмий муассасалар, ўқув юртлари, саноат корхоналарининг етакчи кимёгар олимлари, технологлари икки кун давомида республика халқ хўжалигининг деярли ҳамма тармоқларида ҳозирча хориждан сотиб олинаётган маҳсулотларни ишлаб чиқариш, шунингдек, экспорт қилиш учун буюмлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишнинг аҳволи ва истиқболларини муҳокама қиладилар.

Ялпи мажлисда маърузага чиққан Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Кимё институти директори З. Салимов, «Ўзкимёсаноат» уюшмаси раиси, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Н. Юсуфбеков ва «Ёғмойтамакисаноат» уюшмаси раиси, техника фанлари номзоди Н. Ҳамидов технологияларни ишлаб чиқиш ва республикадан ташқаридан сотиб олинаётган маҳсулотларни, хусусан, кимё, нефть, газ, енгил ва озиқ-овқат саноати учун зарур маҳсулотларни, бинокорлик материаллари, дори-дармонлар, шунингдек, қишлоқ хўжалигида ишлатиладиган моддаларни ишлаб чиқариш учун зарур маҳсулотларни мамлакатимизда ишлаб чиқаришни йўлга қўйишнинг долзарб муаммоларини ҳал этиш йўллари тўғрисида гапирдилар. Бу ишда муаммоларни ҳал қилишга ҳар томонлама ёндашиш, маҳаллий хомашёдан, ишлаб чиқариш чиқитларидан фойдаланиш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди.

(ЎзА).

ЭЛЧИНИНГ ЭЪТИРОФИ

Индонезиянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Ҳасан Абдулжалил элчилик ваколати тугаши муносабати билан оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашди.

Ҳасан Абдулжалил Индонезиянинг Ўзбекистондаги биринчи элчиси сифатида фаолият кўрсатганидан фахрланишини қайд этиб, мамлакатларимиз ўртасида дипломатия алоқалари ўрнатилганидан буён кўп вақт ўтмаган бўлса-да, ўзаро савдо-иқтисодий ва маданий ҳамкорликка мустаҳкам пойдевор қўйилганини таъкидлади.

— Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Индонезияга ташрифи ва Индонезия Президенти Сухартонинг Ўзбекистонга ташрифи икки мамлакат ўртасидаги алоқаларни янги босқичга кўтарди, — деди элчи. — Бугун Индонезиянинг ҳукумат делегациялари, кўплаб ишбилармонлари Ўзбекистонга ташриф буюрмоқда ва ҳамкорлик алоқаларини ўрнатмоқда.

Мамлакатингиздаги элчилик ваколатим муддати тугар экан, гўзал юртингиз, юксак маданиятли халқингиз менда катта таассурот қолдирганини эътироф этмоқчиман, Ўзбекистон билан Индонезия ўртасидаги алоқалар ривожига камтарона ҳиссам қўшилганидан мамнунман.

(ЎзА).

МУЛКДОРЛАР САФИ КЕНГАЙМОҚДА

Давлат мулкини хусусийлаштириш бугун амалга оширилаётган ислоҳотларнинг ҳал қилувчи омилидир. Шу сабабли Самарқанд вилоятида бу йўналишда аниқ дастур ишлаб чиқилган. Дастурга биноан, бу йил вилоятда 155 та давлат мулки бўлган объектларни хусусийлаштириш мўлжалланган.

Жорий йилнинг етти ойи давомидаёқ бундай объектларнинг 109 таси хусусийлаштирилди. Вилоятда ана шу вақт ичида мўлжалдагидан ташқари яна 716 та объект ўз эгасини топди. Уларни сотишдан вилоят хазинасига эллик беш миллион сўм тушди.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Алоқа хизмати

ҚУВВАТИ ИККИ БАРАВАР ЎСДИ

Бундан тўрт йил аввал республика Алоқа вазирлиги Американинг «Интернейшнл коммуникейшн групп» фирмаси билан ҳамкорликда «Ўздунробита» уяли телефон қўшма корхонасини ташкил этиш ҳақида шартнома тузган эди.

Бу ҳужжатга мувофиқ, хорижликлар ускуналар келтириб, уларни ўрнатиб бериши, Алоқа вазирлиги эса бунинг учун шарт-шароитлар яратиб, жой ҳозирлаши зарур эди. Шунингдек, дивидентларнинг 55 фоизини вазирлик, 45 фоизини эса американиклар олишига келишилганди.

Бироқ асосий ишлар келишилган бўлса-да, ўртада қандайдир тавишланиш, иккиланишлар ҳам йўқ эмас эди. Чунки етмиш йилдан буён алмисоқдан қолган ускуналар ишлатилаётган алоқа тармоғида нафақат Марказий Осиёда, балки собиқ Иттифоқ ҳудудида биринчи бўлиб «инқилоб» ясалаётган эди-да. Хайрият, иккала томон ҳам ўзаро тил топа билди. Ана шу саъй-ҳаракатларнинг самараси ўлароқ, 1992 йил 1 сентябрь — Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг бир йиллиги кунида пойтахтимизда дастлабки уяли радиотелефон алоқа станцияси ишга туширилди. Бу «Интернейшнл коммуникейшн групп» фирмасининг тўйга тўёнаси эди.

Орадан кўп вақт ўтмай, республикада иқтисодий ислоҳотларнинг авж олдирилиши, мулк шаклларининг кескин ўзгартирилиши ва тижоратчи-ю ишбилармонларга кенг йўл очиб берилиши туфайли тадбиркорлар қатлами вужудга кела бошлади. Бу эса ўз навбатида уяли телефон тармоғидан фойдаланувчи мижозлар сонининг кўпайишига замин яратди. Чунки тадбиркорлар замонавий алоқа тармоғи бизнесни ривожлантиришнинг муҳим омилларидан бири эканлигини тезда англаб етдилар.

«Ўздунробита» раҳбарияти уларнинг талаб ва таклифларидан келиб чиққан ҳолда янги уяли телефон станцияси учун ўтган йили Финляндиянинг «Нокиа» фирмасидан ўта замонавий ва бирмунча чидамли «NMT-450» русумидаги ускуналарни келтирди. Натижада шаҳримизда барпо этилган биринчи уяли алоқа станцияси ана шу аппаратлар билан қайта жиҳозланди.

Янги типдаги аппаратларнинг афзаллиги шундаки, ундан мижозлар Ўзбекистонда туриб Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон республикалари ва Россия Федерацияси ҳудудларидаги кишилар билан бемалол гаплашишлари мумкин. Қолаверса, Американинг «Нортен телеком» ва «Моторол» фирмалари алоқа тармоқлари учун зарур бўлган энг сўнгги нусхадаги ускуналар ҳамда телефон аппаратларини керакли миқдорда етказиб бермоқда. Бу эса станциялар қувватини уч баравар ошириш имконини беради.

Шу билан бирга, республикамизда мавжуд эски алоқа станциялари ҳам янгилари билан алмаштирилмоқда. Бунда, айниқса, «AMПS» русумидаги аппаратлар кенг қўлланилмоқда. Жумладан, Самарқанд, Қарши, Урганч ва Бухоро шаҳарларида шундай телефон станциялари фойдаланишга топширилди.

«Ўздунробита» қўшма корхонасининг ташкилотчилари Ўзбекистонда янги алоқа тармоғини ривожлантириш ва унинг лойиҳаларини тайёрлаш мақсадларига 5 миллион доллардан кўпроқ сармоя ажратганди. Бунинг устига улар шу пайтга қадар тушган фойданинг бир центини ҳам республикадан ташқарига олиб чиқиб кетганларича йўқ. Аксинча, ушбу маблағнинг асосий қисми ҳам янги объектлар қурилишига, тармоқни ривожлантириш ва янгилашга йўналтирилаяпти. Барча мураккаб юмушлар эса асосан тажрибали муҳандис-техник ходимлар томонидан амалга оширилаётир.

Қўшма корхона илк бор ташкил этилганда маъмурият бир гуруҳ маҳаллий мутахассисларни ҳам ишга қабул қилган эди. Янглишмаган экан, ҳозир улар зиммаларидаги топшириқларни мустақил равишда сифатли бажаришмоқда. Уларнинг шижоатлари туфайли яқинда Тошкентдаги уяли телефон станциялари тўлиқ қайта таъмирланиб, унинг қуввати икки бараварга оширилди.

Дарвоқе, яқинда «Ўздунробита» қўшма корхонасининг буюртмасига кўра, «Моторол» фирмасидан сўнгги нусхадаги ўта митти радиотелефон аппаратлари келтирилди. Айни кунларда корхонанинг барча бўлимларида иш қизғин. Чунки корхона жамоаси республиканинг барча вилоят ва шаҳарлари марказларини ҳам шундай замонавий алоқа тармоғидан баҳраманд этишга астойдил бел боғлаган.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• «Оқ олтин» — 95

БОҒДОД:
РЕЖА БАЖАРИЛДИ, ТЕРИМ ДАВОМ ЭТАДИ

ТУМАН пахтакорлари қабул пунктларига 26.750 тоннадан зиёд хомашё топшириб, режани вилоятда пешқадамлар қатори бажардилар.

8960 гектар майдонга асосан «Фарғона-3» навли ғўза чигити экилиб, оби-тобида парвариш қилингани боис ҳосил эрта пишиб етилди. Бу йилги шароитда қўл теримига асосий эътибор қаратилиб, ҳар гектардан ўртача 30 центнердан хирмон кўтрилди ва унинг деярли ҳаммаси юқори навларга топширилди.

Туманнинг умумий хирмонига салмоқли улуш қўшган «Боғдод», «Намуна», «Ўзбекистон», «Пахтакор» жамоа хўжаликлари бугунгача режани 102-110 фоиз қилиб бажардилар.

Далаларда ҳали ҳосил мўл. Туман пахтакорлари ялпи хирмонни 29.000 тоннага, ҳосилдорликни эса 32 центнерга етказиш мақсадида терим суръатини бўшаштирмай давом эттирмоқдалар.

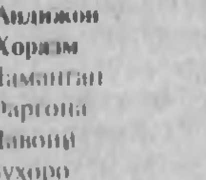

РЕСПУБЛИКАДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1995 ЙИЛ 19 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(ФОИЗ ҲИСОБИДА)

биринчи устун — вилоятлар, иккинчи устун — бир кунда терилган пахта, учинчи устун — мавсум бошидан буён

Андижон	**0,15**	**107,81**
Хоразм	**0,45**	**102,08**
Наманган	0,61	99,62
Фарғона	0,81	97,09
Навоий	0,71	94,02
Бухоро	0,67	93,05
Қашқадарё	0,68	86,05
Тошкент	0,28	85,66
Қорақалпоғистон Республикаси	0,74	79,31
Сурхондарё	0,66	79,04
Самарқанд	0,38	77,00
Сирдарё	0,17	73,65
Жиззах	0,17	72,10
Республика бўйича	0,50	87,86
1994 йилда	1,17	83,15

• Биртаям танқид натижасиз қолмайди

«УЙГА ТАШВИШ ҚЎШИБ ОЛГАНЛАР»

(«Халқ сўзи», 1995 йил 21 июль)

Газетамизда юқоридаги сарлавҳа остида эълон қилинган мақолада Жиззахдаги 1-қурилиш маҳсулотлари корхонаси томонидан Жиззах туманидаги Сўлоқли қишлоғида «Ўзбекистон темир йўллари» давлат ҳиссадорлик компаниясининг Жиззах темир йўл станциясига қарашли юқори кучланишли подстанция меҳнат жамоаси аъзолари учун қурилган уйлардаги камчиликлар танқид қилинганди. Яқинда Жиззахдаги 1-қурилиш маҳсулотлари комбинати директори вазифасини бажарувчи Н. ҒАФФОРОВдан юқоридаги нуқсонларни тугатиш бўйича кўрилган чора-тадбирлар, қилинган ишлар ҳақида жавоб мактуби келди.

«Мақолада кўрсатилган камчиликлар қурилиш маҳсулотлари корхонасига қарашли механизациялашган кўчма колонна бошлиғи О. Эрматов ва 5-механизациялашган кўчма колонна бошлиғи А. Усмонов, бош муҳандис Ф. Хайруллаев, иш бошқарувчи А. Тўраевлар иштирокида 1995 йил 2 август куни ўтказилган қўшма мажлисда кўриб чиқилди ва қуйидаги қарорга келинди: ҳовлилар атрофини тўр сим билан ўраш, хонадонларда электр нуридан фойдаланиш учун асбоблар, ванна ва раковиналар ўрнатиш, иситиш тармоқларини таъмирлаш. Бу ишлар қисқа муддатда тугалланди.

Табиий газ билан таъминлаш масаласи ҳам шу қарорда кўрсатилган бўлиб, бу борадаги ишлар давом этмоқда».

«НАФАҚАТ ИЧИМЛИК, БАЛКИ ОҚАР СУВ ҲАМ ВАЪДА ҚИЛИШУВДИ-Я»

(«Халқ сўзи», 1995 йил 9 август)

Юқоридаги сарлавҳи остида газетамизда чоп этилган танқидий мақолага Қарши шаҳар ҳокими муовини М. ТУРОБОВ қуйидагича жавоб йўллаган:

«Қарши шаҳар ҳокимлиги танқидий мақолани атрофлича ўрганиб чиқди.

Мақолада таъкидлангинидек, «Озёрная — 3» кўчасида истиқомат қилаётган аҳоли ичимлик сувидан фойдаланишда айрим қийинчиликларга дуч келмоқда.

Ёзги мавсумда ичимлик суви ҳар куни белгиланган жадвалга асосан берилади.

Шунга қарамасдан, бу кўчада яшовчи айрим фуқаролар сув қувуридан келаётган ичимлик сувини насос ёрдамида сўриб олиб, сув танқислигини юзага келтирмоқдалар.

Юқорида номи айтиб ўтилган кўчада истиқомат қилувчи фуқаролардан А. Жўраев, К. Ямалиддинов, Н. Раҳимовлар насосларни ишлатмаслик тўғрисида огоҳлантирилдилар. Аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари олиб борилди. Жадвалга асосан ичимлик суви бериш таъминланди.

Шаҳар ҳокимлиги «Озёрная-3» кўчасида истиқомат қилувчи аҳолини оқар сув билан имкон қадар таъминлаш чора-тадбирларини изламоқда».

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

«Халқ сўзи» газетасига 1996 йил учун обуна бошланди. Газетамиз келгуси йил ҳам одатдагидек ҳафтада беш марта нашр қилинади.

ОБУНА БАҲОСИ

РЕСПУБЛИКА ВИЛОЯТЛАРИДА ВА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА

Якка тартибдаги обуначилар учун:

1 ойга 99.25 сўм, 3 ойга 297.75 сўм, 6 ойга 595.50 сўм, 12 ойга 1191.00 сўм.

Ташкилотлар учун:

1 ойга 129.55 сўм, 3 ойга 388.65 сўм, 6 ойга 777.30 сўм, 12 ойга 1554.60 сўм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

Якка тартибдаги обуначилар учун:

1 ойга 72 сўм, 3 ойга 216 сўм, 6 ойга 432 сўм, 12 ойга 861 сўм.

Якка тартибдаги обуначилар обунани абонент қутиларига расмийлаштирган ҳолларда:

1 ойга 56 сўм, 3 ойга 163 сўм, 6 ойга 336 сўм, 12 ойга 672 сўм.

Ташкилотлар учун:

1 ойга 155 сўм, 3 ойга 423 сўм, 6 ойга 801 сўм, 12 ойга 1555 сўм.

Ташкилотлар обунани абонент қутиларига расмийлаштирган ҳолларда:

1 ойга 106 сўм, 3 ойга 318 сўм, 6 ойга 636 сўм, 12 ойга 1272 сўм.

Индекс 64608

«ХАЛҚ СЎЗИ»ГА ОБУНА БЎЛИШГА ШОШИЛИНГ!

• Биз ва жаҳон

...СЎНГ СЕНАТОР ДЕДИКИ: «ЎЗБЕКИСТОН НИҲОЯТДА МАҒРУР МАМЛАКАТ!»

Шу йил 7-26 сентябрь кунлари Ўзбекистон парламентининг бир гуруҳ аъзолари — Баҳодир Эшонов, Абдулҳафиз Жалолов, Чоржау Абдиров, Анвар Йўлдошев, Мукаррам Азимова, Азимбой Саъдуллаев, Эркин Аъзамов, Ботир Қосимов ҳамда қуйида эълон қилинаётган мақола муаллифи Америка Қўшма Штатларида бўлиб, ушбу мамлакат парламенти фаолияти билан танишиб қайтишди.

АҚШда юз нафар сенатор мавжуд. Беш қўл баравар эмасдек, ана шу сенаторлар ичида ҳам сенаторлари бор. Масалан, алабамалик Шелби. Унинг нуфузи анча баланд ҳисобланаркан.

Биз жаноб Шелби билан Вашингтонда — унинг улуғвор офисида учрашдик, ўзбек удумига биноан, дўппию тўн кийдирдик.

— Энди, ҳамкасбларим, эсдалик учун суратга тушайлик, — таклиф қилди у...

Сўнг суҳбатлашдик. Шелби айтган мана бу гаплардан эса узоқ Америкада туриб, юртимиз, халқимиз билан яна бир карра фахрланиб кетдик:

— Американиклар Ўзбекистон истиқлолга эришади деб ҳатто хаёлига ҳам келтирмаганди. Сизлар эса биринчи бўлиб мустақиллик эълон қилдиларинг.

Ишончимиз комилки, ўз мустақиллигингизни тоабад сақлаб қоласизлар. Чунки Ўзбекистон ниҳоятда мағрур мамлакатдир!..

Шунда беихтиёр 1993 йилнинг кузида Америкада бўлиб ўтган бир воқеа кўз ўнгимда гавдаланди. Президентимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида қатнашиш учун Нью-Йоркка ташриф буюрганида, жаҳондаги йирик банклардан ҳисобланмиш «Кемкл банк» раҳбарлари билан бўлиб ўтган мулоқотда, унинг бошлиғи: «Биз сизларга истаганларингизча ёрдам берамиз...» — дея хиёл кибр ила гап бошлаганида, Каримов унинг сўзини шартта бўлиб: «Кечирасизлар-у, биз бировларнинг кўмагига зор қолганимиз йўқ. Худо ундай кунни бошимизга солмасин ҳам! Фақат бечоралargина ўзгаларнинг садақасига муҳтож бўлиб яшайди. Биз эса, шуни билиб қўйингларки, бечора эмасмиз...» — деган эди.

«Бировларга мутелигимиз, — қайта-қайта таъкидлайди Президентимиз, — ниҳоят кўкрагига шамол тега бошлаган халқимиз қаддининг яна қайта букилиши билан баробардир... Мамлакатимизнинг келажаги буюк. Аммо шу келажакни, қанчалик оғир бўлса-да, фақат ўз қўлларимиз билан яратишимиз керак!»

Мамлакатимизнинг мағрурлиги ҳақида биз ўз сафаримиз чоғида нафақат Вашингтон, балки АҚШнинг бошқа шаҳарларидаги қатор учрашувларда ҳам эшитдик. «Аммо, — дейишди суҳбатдошларимиз, — бу мағрурлик замирида худбинлик ёки мақтанчоқлик эмас, балки реал асос бор». Хусусан, сенатор Шелби шундай деди:

— Бир неча ҳафта илгари юртингизга ташриф буюрувдим: Тошкенту Самарқандда бўлдим. Ислоҳотларнинг бориши яхши таассурот қолдирди. Мен, шунингдек, Ўзбекистоннинг потенциал имкониятлари ниҳоятда чексизлигига ҳам амин бўлдим. Яна бир нарсани таъкидлашни истардим: халқингизнинг иродаси бақувват, эркин тадбиркорликка интилиши кучли. Келажакка ишонч ҳам!

Энди битта таклиф айтмоқчиман — АҚШда Ўзбекистонни билмайдиганлар ҳам анча, шу боис сизлар ўз мамлакатингизни кўпроқ тарғиб қилинглар...

Дарҳақиқат, Абелинда, Техас штати парламенти аъзоси Том Хейвуддан «Ўзбекистон ҳақида нималар биласиз?» — деб сўраганимизда, у «Тўғрисини айтсам, сизлар билан учрашмасдан илгари ҳеч нарса билмасдим», — дея очиқ-ойдин тан олди.

Бу табиий ҳол: сўнгги 70 йилдан кўпроқ вақт мобайнида Ўзбекистон жаҳондан кўринмас деворлар билан ўраб олинганди. Истиқлол туфайли бу деворлар қулади ва шу қисқа муддат ичида мамлакатимиз билан дунё ўртасидаги танишув йўлида жуда катта ишлар қилинди.

Лекин 74 йил қайда-ю, тўрт йил қайда. Шу боис ҳам нафақат АҚШ, балки бошқа мамлакатларда ҳам бизни у қадар яхши билишмайди (ва биз ҳам уларни). Жаҳонда эса Ўзбекистон хусусидаги ахборотга бўлган чанқоқлик катта. Хориждан паноҳ топишган қатор аламзадалар ана шу омилдан ўз шахсий манфаатлари йўлида фойдаланишяпти: юртимизда кечаётган барча жараёнларни бузиб талқин этишиб, ўзларини «ватанпарвар», «ҳақиқатпарвар» қилиб кўрсатишга уринишяпти. Улар мақсадларини турли ахборот воситалари, жумладан, «Америка овози» минбаридан амалга оширяпти.

Делегациямиз «Америка овози»га ташриф буюрганида (Вашингтон шаҳри), аввало, худди ана шу мавзуда гаплашдик.

Марказий Осиё бўлими бошлиғи Рене Эрл хоним (ўзбек тилидаги эшиттиришлар редакцияси ҳам шу бўлимга қарайди), бўлим ходимлари, жумладан, ўзбек таҳририяти ижодкорлари билан мулоқот ўтказдик.

— «Қизил салтанат» даврида, — дедик биз, — «Америка овози»ни эшитиш жуда мушкул эди, марказ атайлаб радиотўлқинларингга ғов солишарди. Чунки сизлар бизни ўзлигимизни англашга даъват этардиларинг. Аммо ҳозир, гарчанд жаҳондаги ҳамма радиостанцияларнинг «эшиги» кенг очиқ эса-да, баъзилари, шу жумладан, хафа бўлмангларку, «Америка овози»га ҳам иштиёқ сусайгани сезиляпти. Сабаби, сизлар бизда кечаётган жараёнларни аксарият ҳолларда бузиб талқин этасизлар, тирноқ остидан кир изловчи «ватанпарвар»ларимизнинг таг заминида шахсий ғараз ётган гапларини берганингиз берган. Бундай ҳол, шунингдек, бирёқламалик, аввало, «Америка овози»дек жаҳондаги энг нуфузли радиостанциянинг обрўйига путур етказмайдими, ахир?!..

Улар дейишдики, Ўзбекистонда кўпчилик мухбирларимизга интервью беришни исташмайди.

— Бунинг сабаби шундаки, бизга нуқул қора чаплайвериб, аллакимларнинг ёлғон-яшиқ гапларини пеш қилавериб, одамларни ўзларингдан бездириб қуйгансизлар. Нега мустақиллигимизни мустаҳкамлаш бўйича қилинган улуғвор ишларимиз билан лоақал қизиқмайсизлар!? Тўғри, қийинчиликлару камчиликлар ҳам бор, аммо улар ўтиш даврига хос, яъни вақтинчалик ҳолатлигини сизлар ҳам яхши биласизлар-ку! Ундан кейин, уларни бартараф этиш бўйича кўп юмушлар қилиняпти-ку! Умуман, айтинглар-чи, мустақилликка эришган мамлакатлар, дейлик, АҚШнинг ўзи неча йилда муқим оёққа турганди?!...

Хуллас, биз «Америка овози» ижодкорларига юрагимизда тўпланиб қолганларни ошкор тўкиб-сочдик. Минг раҳмат, улар фикрларингиз тўғри, таклифларингизни инобатга оламиз, деб сўз беришди. Ваъдаларининг устидан чиқиш-чиқмаслик виждонларига ҳавола, албатта. Аммо Ўзбекистонни хорижда тарғиб этишда ўзгаларга суянавермай, ўзимиз — бу ишга озми-кўпми дахли борлар қўлимиздан келгунича ҳаракат қилишимиз лозим: нафақат Америкада. Чунки, юқорида айтилгандай, бизга бўлган қизиқиш бениҳоя улкан. «Айниқса, — дейди Ўзбекистоннинг АҚШдаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Фаттоҳ Тешабоев, — Президентимизнинг БМТ Бош Ассамблеяси 48-сессиясида қатнашгани Нью-Йоркка ташрифидан сўнг мамлакатимизга бўлган қизиқиш тағин-да кучайди. Элчихонамизга, Ўзбекистоннинг Нью-Йоркдаги консуллигига ҳар куни кўплаб америкаликлар келишиб, республикамиз ҳақида (турли-туман соҳалар бўйича) маълумотлар сўрашади».

Фаттоҳ Тешабоев, элчихона ходимлари юртимизни АҚШга кенгроқ танитиш, ҳар иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларни ривожлантириш йўлида жон куйдириб ҳаракат қилишаётганларидан бошимиз осмонга етди. Ҳа, мустақиллигимизнинг тўрт йиллигига бағишлаб элчихона ташкил этган байрамни кўпчилик америкаликлар ҳозиргача завқу шавқ билан эслашади.

Кўз тегмасин, бугун АҚШ ва Ўзбекистон ўртасидаги амалий алоқалар жадал суръатларда ривожланяпти. Бунга ўнлаб мисоллар келтириш мумкин. Масалан, Навоий вилоятида «Зарафшон-Ньюмонт» қўшма корхонасининг очилиши ёки АҚШ мудофаа вазири Перининг, бошқа қатор нуфузли америкаликларнинг Ўзбекистонга ташрифи, шу йил ёзда ўзбек жангчиларининг Америка Қўшма Штатлари жангчилари билан биргаликда АҚШда ҳарбий машқлар ўтказгани. Ҳозир кўплаб ёшларимиз Америка олий ўқув юртларида, аспирантураларида таълим олишяпти, турли вазирликлар, фирмалару корпорацияларнинг ҳамкорлиги тобора авжга чиқяпти. Ўзбекистон миллий авиакомпанияси томонидан «Тошкент-Нью-Йорк-Тошкент» ҳаво йўлининг очилиши эса борди-келдимизни янада кучайтирди.

Ҳа, Америка Қўшма Штатлари билан муносабатимиз кундан-кун янги-янги поғоналарга кўтариляпти. Республикамиз Бош вазирининг ўринбосари, молия вазири Бахтиёр Ҳамидов, ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов, адлия вазири Алишер Мардиев, бошқа вазирлар, шунингдек, Марказий банк бошқаруви раиси Файзулла Муллажонов, «Ўзмиллийбанк» бошқаруви раиси Рустам Азимов, кўпгина бошқа муассасаю ташкилот раҳбарларининг АҚШга сафарлари бунга яққол гувоҳдир.

Ва бу гал Ўзбекистон парламенти аъзолари ҳам океан ортидаги шу улуғ мамлакатга ташриф буюриш шарафига муяссар бўлдик. (Ўша кунлари АҚШга республика Давлат солиқ қўмитаси раиси Шомил Ғатаулин, молия вазири ўринбосари Абдулла Абдуқодиров, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси бош директори Ғани Рафиқов, унинг ўринбосари Шаҳриёр Рўзимуродовлар ҳам келиб-кетишди, қатор муассасаю вазирлик раҳбарлари билан мулоқотлар олиб боришди). Тўғри, бизни бевосита АҚШ парламенти эмас, балки АЙРЕКС фирмаси (бу машҳур фирма ҳақида яқинда «Халқ сўзи»да мақола чиққанди) таклиф этди. «Бу таклифдан кўзланган бош мақсад, — деди фирма президенти Э. Матушевский, — ўзбекистонлик депутатларни АҚШ Конгресси фаолияти билан яқиндан таништириш, пировард мақсадимиз эса ҳар иккала мамлакат парламентлари ўртасида бевосита алоқалар ўрнатишга ҳисса қўшишдан иборат эди. Агар ана шу эзгу ниятлар амалга ошса,нур устига аъло нур бўларди...»

Биз ўн саккиз кун давомида нафақат АҚШ Конгресси, балки ушбу мамлакатдаги энг қуйи парламентлар, шунингдек, банк, суд, полиция тизимлари ва ҳатто, қамоқхона фаолияти билан ҳам танишишга муваффақ бўлдик. Халқаро валюта фонди, Жаҳон банки бош қароргоҳларига (Вашингтон) ҳам бордик.

Пойтахтдан ташқари Мэриленд, Техас штатларига қадам ранжида қилдик, Атлантика океанида бўлдик. АҚШнинг жанубидаги энг чекка қишлоқларга бордик. Қатор сенаторлар, конгрессменлар, вазирлар, мэрлар, оддий америкаликлар билан суҳбатлашдик. Албатта, сафаримиз ҳақидаги батафсил «ҳисобот» битта мақолага сиғмайди ва шу боис уларнинг энг асосийларини қаламга олишга жазм этдик.

Табиийки, ҳикоямизни АҚШ пойтахти Вашингтондан бошлаймиз. 1795 йилда АҚШнинг биринчи Президенти Жорж Вашингтон ўз ҳарбий харитасини қўлига олиб, Виржиния ва Мэриленд штатларини қоқ иккига бўлиб оқувчи Потомак дарёси биқинига ромб тасвирини тушириб, унинг ичига «Колумбия округи. Федерал шаҳар», деб ёзиб қўйди. Орадан бир йил ўтгач, француз меъмори Пьер Ланфан лойиҳалари асосида шаҳар қурила бошланди ва тўққиз йилдан сўнг бу ерга Филаделфиядан ҳукумат ва парламент кўчиб ўтди...

1814 йилда инглиз қироли қўшинлари Америка пойтахтини ишғол этишди (бу пайт шаҳарга Вашингтоннинг номи берилганди). Улар Конгресс биноси, Президент саройини ёндиришади ва шаҳар кейинчалик қайтадан қурилади.

Вашингтонда биттаям саноат корхонаси йўқ. У, аввало, ям-яшил ўтлоқлар, сон-саноқсиз дарахтлари билан диққатингизни тортади. Шаҳардаги энг баланд иншоот — Капитолий — парламент биноси. У шу ном билан аталувчи тепаликда жойлашган — илгари бу ерда маҳаллий аҳолининг қишлоғи бўларди. Вашингтондаги бирор-бир иморат, қонунга биноан, Капитолий гумбазидан баланд бўлмаслиги керак (Шу боис АҚШ пойтахтида Нью-Йорк, Даллас ёки бошқа шаҳарлардаги каби биттаям осмонўпар иншоот қурилмаган).

Тепа пойидан бошланадиган узун, кўм-кўк йўлак Потомак дарёси қирғоғига бориб «тақалади». Нариги бетда Арлингтон ҳарбий қабристони (Жон Кеннеди, унинг укаси Роберт Кеннеди шу ерга дафн этилган). Дарё билан Капитолий ўртасида Вашингтон обелиски ҳамда Линкольн мемориали қад кўтарган. Обелиск худди учи чиқарилган қаламга ўхшайди. Баландлиги 180 метр, ичида лифти бор, у тепага — «томоша залига», — бу ердан бутун пойтахт кўринади, олиб чиқади. Хоҳлаганлар ўша жойга 896 та зинани босиб, пиёда кўтарилишлари мумкин. Ушбу обида 1888 йилда бунёд қилинган (унинг қурилишига ...50 йил кетган!).

Линкольн мемориали эса Афинанинг Парфенонига ўхшаб кетади. Сал нарида Линкольн ҳайкали. Атрофида 36 та устун — АҚШнинг бу Президенти ўлдирилганида мамлакатда шунча штат бор эди.

Сал нарида довруғи дунёга таралган Оқ уй ёки Президент саройи (АҚШ Президентлари ўз ваколатлари муддати тугагунга қадар шу бинода ишлашади, яшашади). У уч қаватли.

Нега «Оқ уй» деб аташади? Сабаби оддий: ташқи томони оппоқ қилиб бўялгани учун. Бинога биринчи бўлиб бундан 195 йил муқаддам (1800 йилнинг ноябрида) Президент Жон Адамс хотини билан кўчиб ўтганди. Шундан буён у кўп Президентларни кўрди, улар Оқ уйини таъмирлатишди, янги-янги хоналар қурдиришди. Ушбу иншоот бир неча заллар («Тилла зал», «Шарқий зал», дипломатларни қабул қилувчи зал), меҳмонхоналар («Чинни меҳмонхона», «Яшил меҳмонхона», «Мовий меҳмонхона»), шунингдек, кутубхонадан иборат. Президент оиласи билан 2 ва 3-қаватлардаги хоналарда яшайди.

Ҳар ҳафтада сешанбадан шанбагача соат 10 дан 12 га қадар истаган одам Оқ уйга кириб, унинг хоналарини зиёрат қилиш мумкин.

Маълумки, АҚШ парламенти икки палата — сенат ва вакиллар палатасидан (штатлар парламентининг ҳам таркиби худди шундай) ташкил топган. Делегациямиз аъзолари ҳар иккала палатанинг мажлисларида иштирок этишди, юқорида таъкидланганидек, сенатор Шелби, шунингдек, конгрессмен (вакиллар палатаси аъзолари шундай деб аталади) Стенхол билан, парламентнинг турли лавозимдаги ходимлари билан мулоқот ўтказдик.

Сенат билан вакиллар палатаси ўртасида қандай фарқлар бор?

Сенатга 100, вакиллар палатасига 435 нафар депутат сайланади. Сенатга ҳар олти, вакиллар палатасига эса ҳар икки йилда сайловлар ўтказилади.

Мамлакат вице-президенти сенат раиси ҳисобланаркан, вакиллар палатаси раиси эса сайлов йўли билан «танланаркан». Уларда ҳам бизнинг парламентга ўхшаган турли қўмиталар мавжуд бўлиб, солиқ фаолияти қўмитаси энг нуфузли саналаркан.

Халқаро шартномалар, пул тизимига алоқаси йўқ барча қонунлар шу ерда тасдиқланаркан. Айтишларича, ҳар иккала палата ўртасида «биринчилик» учун ўзаро ички рақобат бўлиб, бунда кўпинча вакиллар палатаси устунлик қиларкан.

Парламент мажлислари ҳафтасига 4 маротаба (душанба, сешанба, чоршанба, пайшанба кунлари), кундузи соат ўн яримдан то кечаси 8-9 ларгача давом этаркан. Депутатлар мажлисларга истаса қатнашади, истамаса — йўқ, улар учун энг муҳими — овоз бериш. Овоз бериш эса палаталарда турлича ўтади: конгрессменлар ўзимизнинг «Рада-мажлис»га монанд электрон ускунадан фойдаланишади (бизда ҳар бир депутат учун биттадан овоз бериш мосламаси бўлса, уларда ҳар 5-6 нафари учун битта, навбатма-навбат карточкаларини «тиқишади»). Сенатда эса мутлақо консерватив усулда овоз беришаркан: раис у ёки бу сенаторнинг исми-фамилиясини айтиб чақиргач, унга «Сиз шу қонунни қўллаб-қувватлайсизми ёки унга қаршимисиз?» деб савол бераркан. У эса ё «ҳа» ёки «йўқ» деб айтаркан. Депутатлар учун залда муқим жой йўқ, қаерни хоҳласа, ўша ерда ўтираверишади.

Парламентда раисдан сўнг иккинчи ўринда фракция раҳбарлари (фракция аъзоларининг сонига қараб), сўнг қўмита раислари туришаркан.

Қонун лойиҳаларининг тайёрланиши ҳам хиёл бошқача. Конгрессда ҳуқуқшунослик бўлими мавжуд бўлиб, у ерда эллик нафарга яқин юрист, техник ходим ишларкан. Бирор-бир қонун лойиҳаси тайёрланишидан олдин, у ёки бу қўмита раиси ана шу бўлим бошлиғига учраб, тайёрланажак ҳужжатда тахминан нималар акс эттирилиши кераклиги хусусида гапирса бас, бўлим ходимлари турли-туман манбалардан фойдаланиб, бир неча кун ичида лойиҳани тайёрлашаркан. Сўнг у қўмитада, кейин унинг бир варианти сенат, иккинчиси эса вакиллар палатасида муҳокама қилиниб, махсус «келишув» комиссиясида кўриб чиқилиб, тасдиқлангач, мамлакат Президентига имзога олиб чиқиларкан.

Бирортаям қонун лойиҳаси биздагидек умумхалқ муҳокамасига қўйилмаскан.

Ҳар йили икки ёки уч маротаба иккала палатанинг бирлашган мажлиси ўтказилар ва бу йиғинга Президент, вазирлар, шунингдек, хорижий мамлакатларнинг элчилари ташриф буюришаркан.

Американикларнинг аксарияти «Депутатлар учун жуда кўп маблағ сарфланади», деб айтишади. Дарҳақиқат, ҳар бир сенатор ва конгрессмен бир йилда 125 минг доллардан маош оларкан (унинг жуда кўп қисми солиққа кетади). Лекин уларга на хизмат машинаси ажратилган, на транспортда бепул юриш. Бундан ташқари, ҳар бир депутат (сайланган штатининг мавқеига қараб) 20 нафардан 45 нафаргача ёрдамчи ёллаши мумкин ва депутатнинг Вашингтонда, ўз штатида бир неча идораси мавжуд бўлиб, ана шу ёрдамчилару офисларнинг ижараси учун ҳам алоҳида маблағ ажратиларкан. Ҳаммаси бўлиб эса сенатору конгрессменларга ўн икки минг одам хизмат қиларкан. Масалан, биргина парламент кутубхонасида 750 нафар одам ишлайди. Улар депутатлар учун турли-туман маълумотлар тайёрлашар ва ҳатто маъруза ҳам ёзиб беришар экан. Лозим бўлса, айрим мавзулар юзасидан семинарлар ташкил қилишаркан.

Депутатларга сайловчиларидан кунига жуда кўплаб хатлар келади ва бирортаям мактуб жавобсиз қолмаскан. Кейин, сайловчилар уларнинг ҳузурига ҳам тез-тез ташриф буюриб туришар, бундан ташқари, улар ўз сайловчилари олдида мунтазам равишда ҳисоб беришаркан. Ҳар бир депутат у ёки бу қонун лойиҳаси учун овоз берганида эса, биринчи галда бу ҳужжатлар сайловчилар манфаатига зид келиш-келмаслигини, албатта, инобатга оларкан.

АҚШда сайлов жараёни ҳар бир штатнинг қонунлари бўйича амалга оширилиб, муқобиллик асосида ва икки босқичда (биринчисида партиялар ичида, иккинчисида эса умумхалқ йўли билан) бўлиб ўтаркан. Ҳар икки партия ўз номзодларига қўлидан келгунича ёрдамлашаркан (тарғибот, транспорт), аммо, асосан эса, номзодларнинг ўз ҳомийлари бўларкан.

1846 йилда Авраам Линкольн тарафдорлари унинг Конгрессга сайланиши учун... икки юз доллар сарфлашган бўлса, эндиликда ҳар бир депутатнинг сайловолди харажатлари учун миллионлаб доллар талаб этилади. Сайловларда маблағларнинг сарфланишини Федерал (ҳукумат) сайлов комиссияси назорат қилиб тураркан.

АҚШда ижроия ҳокимиятнинг ҳам қўли узун. Масалан, Президент Клинтон шу йил парламент қабул қилган 13 та қонуннинг 6 тасига вето қўйибди (яъни имзо чекмабди). Штатларнинг раҳбарлари (губернаторлар, улар ҳар 4 йилда сайланади) бюджетнинг сарфланишини шахсан ўзлари назорат қилиб боришади. Шунингдек, улар департамент котиблари, яъни штат вазирларини ҳам танлашади. «Бу ҳол, — дейишди биз билан суҳбатда Мэриленд штати губернаторлиги ходимлари, — барқарорликни таъминлашда катта аҳамият касб этади».

АҚШда ҳудудий «бўлиниш»нинг қуйи бўғини графлик ҳисобланаркан. Биз Техас жанубидаги Стонвал графлигининг маркази Эспермонт шаҳарчасида ҳам бўлдик. Шаҳар совети (йиғини) раиси судья Роберт Мак Го йиғин аъзоларини таништирди: улардан бири тракторчи бўлса, иккинчи бири фермер экан. Улар ҳар икки ойда бир марта мажлис ўтказишиб, графликда бюджет сарф-харажати билан боғлиқ муаммоларни, солиқ масалаларини кўриб чиқишаркан. Графлик, асосан, аграр ҳудуд бўлиб (бу ерда ҳатто пахта ҳам экиларкан. Айтишардики, Америкада пахта дарахтлари ўсади, деб. Аммо ғўзасининг бизникидан деярли ҳеч қандай фарқи йўқ экан. Пахтаси эса кеч очиларкан — ҳозир кўм-кўк кўсак, холос), турли экинлар экилар, чорвачилик билан шуғулланиларкан. Барча ерлар хусусийлаштирилган. Графлик штат бюджетидан йилига атиги 14 минг доллар оларкан, у ҳам бўлса — янги йўл ёки кўприклар қуриш, уларни таъмирлаш учун. Қолган барча сарф-харажатларни эса ўзлари кўтаришаркан — солиқлар эвазига (солиқлар ҳажми ҳам ўзгариб тураркан, аниқроғи, уларни ҳар сафар шаҳар йиғини тасдиқларкан).

АҚШдаги қатор, масалан, Сан-Антонио, Феникс, Сан-Диего шаҳарларида бошқарув тизими бошқа шаҳарларникидан бутунлай фарқ қилади. Бунда Техас штатидаги Даллас шаҳри алоҳида ўрин тутаркан. Унинг бошқарув тизими АҚШ бошқарувининг энг сўнгги модели деб қабул қилинибди. Мэр ва 14 нафар аъзоси бўлмиш шаҳар совети (йиғини) директорлар кенгаши ҳисобланиб, ҳар бир мажлиснинг кун тартибини белгилайди, турли қарорлару қонунларни тасдиқлайди. Мэр (ҳоким) умумхалқ сайлови орқали, шаҳар йиғини аъзолари эса ҳар тумандан бир нафардан сайланишади. Ҳокимнинг вазифасига советдаги комиссияларни тайинлаш, маслаҳат қўмиталарини тузиш, уларнинг раисларини танлаб, тасдиқлаш вазифаси киради. Шаҳарда менежер деган ҳам лавозим мавжуд бўлиб, уни шаҳар йиғини сайлайди. У ижрочи директор саналиб, асосан шаҳар йиғини сиёсатининг амалга ошиши учун жавобгардир. Шаҳарда, шунингдек, адвокат, бош иқтисодчи каби лавозимлар ҳам мавжуд.

Шаҳар советида ҳар ҳафтада чоршанба куни эрталаб соат тўққизда очиқ мажлис ўтказилади. Бу мажлисда истаган одам қатнашиб, у ёки бу муаммо бўйича ўз фикрини бемалол баён этиши мумкин. Аммо бунинг учун бир неча кун илгари телефон қилиб, йиғин аъзоларини огоҳлантириб қўйиши шарт.

Даллас — ниҳоятда чиройли шаҳар: бу ерда 337 та истироҳат боғи, 60 дан зиёд кўл, 22 та театр, 23 та музей, 42 та коллеж ва университет мавжуд. Шаҳар аэропорти рэйслар сони жиҳатидан жаҳонда иккинчи ўринда туради, 6 та темир йўли вокзали бор. Далласда 25 та хорижий консуллик фаолият кўрсатаркан. Аҳолиси — 2,6 миллион киши бўлиб, шаҳар ўз мавқеи жиҳатидан АҚШда 7-ўриндадир. (Делегациямизнинг барча аъзоларига Далласнинг фахрий фуқароси деган унвон берилди).

Америка Қўшма Штатларида аёлларга тобора кенг йўл очилаётганини фахр билан айтишди. Агар сенатда 8 нафар хотин-қиз бўлса, вакиллар палатасида уларнинг сони 50 нафардир. Мэриленд штати губернаторининг ўринбосари (Роберт Кеннедининг қизи), губернаторлик девони раҳбари, графликдан бирининг бошлиғи, экология вазири аёллар экан.

Одатда биз Америка деганда, кўз ўнгимизга отишувлар, тўс-тўполонлар... келади. Бу фильмларда экан, холос, аслида эса америкаликлар бошқача — ёппасига ичишу чекишдан воз кечиляпти, соғлиқни сақлаш, оила биринчи ўринда туради; одамлари ниҳоятда хушмуомалали, қовоғи уюлган кишини умуман кўрмайсиз: ҳаммасининг юзида табассум. Уларнинг шиори шундай: инсон ҳамма нарсани ўз қўли билан яратиши керак, бировга суяниб эмас.

Америкаликлар ҳар бир дақиқани олтинга тенглаштиради. Улар учун биринчи ва энг катта нарса — бу меҳнат, дам олишга унчалик муккасидан берилишмайди. Касб маҳоратини ошириш йўлида тинмай ишлашади, изланишади, янгиликка талпинишади.

Балки шу боис ҳам Америка энг қудратли мамлакатдир...

Анвар ЖЎРАБОЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси депутати.

СУРАТЛАРДА: сенатор Шелби (ўртада) билан.
Юқоридаги гумбазли бино — Капитолий.

• «Оқ олтин» — 95

УЮШҚОҚЛИК, ҲАМЖИҲАТЛИК САМАРАСИ

НАМАНГАН вилояти меҳнаткашлари пахта тайёрлаш режасини бажардилар. Давлатга 280 минг тоннадан зиёд хомашё етказиб берилди. 95 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан 29,5 центнердан хирмон кўтарилди. Ҳосилнинг ҳаммаси юқори навларга қабул қилинди. Келгуси йил ҳосили учун 21 минг тоннадан ортиқ сифатли уруғлик тайёрлаб қўйилди.

Вилоят деҳқонлари давлатга яна 20 минг тонна пахта топшириб, ялпи ҳосилни 300 минг тоннага етказишга аҳд қилдилар.

ВИЛОЯТДА йил бошидан ишни оқилона ташкил этишга эришилди. Аввало, ўтган йиллардаги ютуқларни мустаҳкамлаш ва йўл қўйилган айрим камчиликларни такрорламаслик чора-тадбирлари кўрилди. Бу йил сув танқислигини ҳисобга олган ҳолда чигитни асосан ернинг намига ундириб олиш, ниҳоллар ер бетига чиқиши биланоқ ҳашаротларга қарши курашни бошлаш тадбирлари белгиланди. Энг муҳими, нав танлашга алоҳида эътибор берилди. Илгаригидек бир хўжаликнинг ўзида турли навлар экилишига чек қўйилди. Хўжаликларда бир хил ва тупроқ, иқлим манлардаги экин майдонларининг шароити ҳисобга олинган ҳолда кўпи билан икки хил нав экилишига эришилди. Бунинг учун шароитга мос, эртапишар, серҳосил ва кўп тола берувчи «Наманган — 77», «Фарғона — 3» ҳамда «С — 6524» навлари танланди. Шу усулда иш тутилгани ўз самарасини берди, далаларда мўл ҳосил етиштирилди.

Йил бошидан деҳқонларга тўла эркинлик берилганидек, ҳосилни йиғиштириб олишда ҳам уларга турли кўрсатмалар беришдан воз кечилди. Шу боис хўжаликларда пахта тўла пишиб етилгандан сўнг теримга тушилди.

— Далаларда пахта қийғос очилиб, чигит тўлиқ, тола пишиқ бўлгандан сўнг йиғим-теримга киришдик, — дейди Уйчи туманидаги А. Мўминов номидаги жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Рустамжон Исматуллаев. — Шунинг учун биринчи теримдаёқ ҳар гектар ердан 30 центнердан ошириб хирмон кўтариб, йиллик режани бажардик. Бугунга келиб ҳосилдорлик 44 центнерга етди. Мақсадимиз 48 центнердан оширишдир. Шунда йиллик режани 152 фоиз уддаган бўламиз ва жамоамиз ихтиёрида 1400 тонна пахта қолади.

Бугунги кунда вилоятда йиллик режани 120-130 фоизга етказган хўжаликлар сони 70 дан ошиб кетди. Уйчи туманидаги Абдували Мўминов номли, Навоий номли, Чортоқ туманидаги «Москва», Поп туманидаги «Дўстлик», Наманган туманидаги «Зарбдор», Норин туманидаги «Бўстон», Учқўрғон туманидаги «Яшиқобод» жамоа хўжаликлари шулар жумласидандир. Ўнлаб хўжаликлар ҳар гектар ердан 45-50 центнердан ҳосил олиб, мўмай даромад қилдилар. Бу хўжаликлар фаолиятига бозор иқтисоди қийинчиликлари унча хавф солмайди. Аксинча, қишлоқлар янада ободонлашиб, хўжалик ҳар томонлама ривожланади.

Вилоят пахтакорларининг бундай ютуқларга эришишида республикамиз Президенти ва ҳукуматининг деҳқонлар меҳнатини қадрлаб, уларнинг ишлаш ва яшаш шароитларини янада яхшилаш мақсадида пахта харид нархини аввалги йилга нисбатан бир неча баробар оширилгани, режадаги толанинг 40 фоизи ва режадан ортиғининг ҳаммаси хўжаликлар ихтиёрида қолдирилиши муҳим омил бўлди. Бундай ғамхўрлик вилоят пахтакорлари кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшди. Бутун мавсум давомида пахта далаларида хушкайфият, кўтаринкилик ҳукм сурди.

— Пахта йиғим-терими ҳеч қачон бу қадар оммавий тус олмаган эди, — дейди Поп тумани ҳокими Холмат Талабоев. — Деҳқонлар, ҳашарчилар бу йил пахта терими мавсумига ўзгача иштиёқ билан киришдилар. Ҳеч қандай чақириқларсиз, илтимосларсиз ёшу қари этак боғлаб пахтазорга отланди. Биргина туманимиз пахта далаларида 25 мингдан зиёд теримчи иштирок этди. Биз эса уларга шароит яратиб бериш ва вақтида иш ҳақини олишларини назорат қилиш билан банд бўлдик.

Чиндан ҳам бу йилги йиғим-терим мавсуми вилоят халқи учун меҳнат байрамига айланди, десак муболаға бўлмайди. Пахта далаларида 200 мингга яқин теримчи ва ҳашарчилар фидокорона меҳнат қилдилар. Теримга ҳар беш кунда якун чиқарилиб, бир кило пахта учун камида 1 сўм 20 тийиндан ҳақ тўлаб борилди. Шу тартибда ҳозиргача 300 миллион сўмдан зиёд иш ҳақи тарқатилди. Бундан ташқари, вилоят ва туман ҳокимликлари, барча хўжалик раҳбарлари терим илғорларини рағбатлантириш имкониятларини қидириб топдилар. Улар учун пул мукофотлари ва қимматбаҳо совғалар ташкил қилинди. Натижада юзлаб кўпмингкилограммчи теримчилар мавсум давомида 10 — 11 тоннадан, ўнлаб механизаторлар эса 170 — 200 тоннадан хирмон уйиб, муносиб тақдирландилар.

Вилоят пахтакорлари бу йил яна бир хайрли ишга қўл урдилар. Улар арпа ва буғдойдан бўшаган 5000 гектарга яқин майдонга эртапишар «Тошкент-6» навли чигит уруғини қададилар. Иш ҳар томонлама пухта ўйлаб ташкил қилингани туфайли бу майдонлардан ҳам 25-30 центнердан ҳосил олишга эришилди. Айниқса, Учқўрғон ва Наманган туманлари меҳнаткашлари юқори натижани қўлга киритдилар. Шунингдек, Тўрақўрғон туманида илк бор буғдой орасига махсус тувак ва пленкаларда ўстирилган ғўза кўчатлари ўтқазилиб, тажриба қилиб кўрилди. Буғдой пишиб, қўлда ўриб олингач, кўчат қилинган ғўзалар баравж ривожланди ва бу ерлардан ҳам 25 центнердан ошириб ҳосил олишга эришилди.

Техника ҳамиша деҳқоннинг қаноти бўлиб келган. Бу йил наманганликлар чигитни ерга қадашдан тортиб то ҳосилни йиғиштириб олгунга қадар техникадан унумли фойдаландилар. Пахта далаларида 315 дан зиёд «зангори кема» унумли ишлатилди. Норин туманидаги «Бўстон» жамоа хўжалиги механизатори Умматали Камолов, «Тошкент» жамоа хўжалигидан Абдураҳмон Маназаров, Иброҳим Холбоев, Учқўрғон туманидаги «Учқўрғон» жамоа хўжалигидан Абдураҳим Аллаев, шу тумандаги «Қўғай» ширкатлар уюшмасидан Ҳасанбой Бобомуродов ўз агрегатлари бункеридан 185—240 тоннадан «оқ олтин» тўкиб, вилоят хирмонига баракали улуш қўшдилар.

Наманган — азалдан миллий анъаналар қадр топган маскан. Халқининг бу ажойиб фазилати пахта йиғим-терими мавсумида яна бир бор намоён бўлди, умумхалқ ҳашари авж олди. Ҳосил қийғос пишиб етилгач, уни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай йиғиштириб олиш учун шаҳарликлар, талабалар бободеҳқонга ёрдамга отландилар. 20 мингдан зиёд ҳашарчи пахтакорлар билан елкама-елка туриб меҳнат қилди.

Шунингдек, маданият, медицина, ички ишлар бошқармалари ходимлари, савдо, умумий овқатланиш соҳаси ишчи-хизматчилари ҳам умумхалқ ҳашаридан четда қолганлари йўқ. Улар ўз фаолиятлари билан йиғим-терим иштирокчиларининг самарали ишлашлари учун барча шароитларни яратиб бердилар. Савдо ходимлари пахтакор ва ҳашарчиларга иссиқ кийим-кечак ва озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб беришган бўлишса, медицина ходимлари ҳар бир терим иштирокчисининг саломатлиги учун қайғуришди. Маданият ходимлари саҳналарни дала шийпонларига кўчирдилар. Умуман, вилоят пахтакорларининг улкан ғалабасига ҳамма ўз улушини қўшди.

Пахтакорлар эришган бу ғалаба вилоят иқтисодини мустаҳкамлаш ва аҳоли турмуш фаровонлигини оширишда муҳим омил бўлиши шубҳасиз. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, қишлоқ хўжалигидан олинадиган даромад 5 миллиард 477 миллион сўм, соф фойда эса 702 миллион сўм бўлади. Ҳар гектар ердан олинадиган даромад ўрта ҳисобда 27663 сўмга тўғри келади. Биргина пахта ва дон харид нархларининг ошгани ҳисобига вилоят деҳқонлари 2 миллиард 124 миллион сўм даромад олмоқдалар. Пешона тери, тинимсиз, самарали меҳнат эвазига топилаётган бу маблағлар, албатта, халқимиз дастурхонининг тўкин бўлишига, қишлоқ ва шаҳарларнинг янада ободлашиб, гуллаб-яшнашига хизмат қилади.

Абдуҳошим МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

***СУРАТЛАРДА:** Уйчи туманидаги А. Мўминов номидаги жамоа хўжалиги кўпмингкилограммчи теримчиси М. Тўхтабоева; Чортоқ туманидаги «Москва» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси (ўртада) Саидусмон Тошбоев, кўпмингкилограммчи теримчилар З. Исматуллаева, С. Хувайдоева, Ф. Отажонова ва 5-бригада етакчиси А. Абдураҳмонов пахтазорда; Чуст туманидаги «Зарафшон» жамоа хўжалиги илғор пудратчиси Орифжон Турсунов.*

А. СОЛИЕВ, А. ЭРКАБОЕВ ва А. ЮСУФБЕКОВ олган суратлар.

• Бир хат изидан

«ПИЛЛА БОҚМАЙ ОЛМА ЕБ КЎР-ЧИ»

Бўстонлиқ туманидаги «Хўжакент» жамоа хўжалигининг Хўжакент қишлоғида истиқомат қилувчи Саиджаббор Хонтўраев 1992 йил бошида олти гектар мевали боғни ижарага олади. Томонлар амалдаги қонунларга мувофиқ, ижара шартномаси тузадилар. Орадан кўп вақт ўтмай, ижарачи С. Хонтўраевнинг ҳуқуқлари топтала бошлайди. Алал-оқибат, боғ ундан тортиб олинади. У эса «Халқ сўзи»дан мадад сўраб шикоят ёзади.

МАКТУБ юзасидан туман ҳокимлигига бордик.

— Айтинг-чи, ушбу шикоят хати редакцияда қайси номер билан қайд этилган? Бўлимда неча киши ишлайсизлар? Бошлиқларинг ким? Қайси номерли телефонда ўтирасиз? Шикоят хатига ким тузатиш киритди? — дея бизни саволларга тутишди у ерда.

Ақли ожизимиз етишича, фаҳмладикки, ҳокимиятда бизнинг «Халқ сўзи»дан эканлигимизга ва шикоят хатига шубҳа қилаяптилар. Худди шундай бўлиб чиқди. Телефон гўшагини кўтариб, тезда Тошкент билан уланишди. Бўлим мудиридан бизни хўжаликка бормасдан шу ердан қайтиб кетаверишимизни, ўзлари эса тезда шикоят хатини ўрганиб, жавоб йўллашларини сўраган бўлишди. Аммо Тошкентга қилинган қўнғироқдан фойда бўлмагач...

— Шуни редакцияга ёзиб ўтириш шартмиди? Келмайдими қабулимизга. Бир кунда ҳал қилиб берардик, — деб биздан ранжигандек хайрлашишди.

Туман раҳбарларига журналист келгани ёқмаётганлиги яққол сезилиб турарди. Буни улар яширишга ҳаракат ҳам қилмадилар. Лекин шу тумандаги фуқаро шикоят қилаётган бўлса, демак, газетадан эмас, туман раҳбарлари ўзларидан ўпкалашлари кераклигини хаёлига ҳам келтирмадилар. Қолаверса, шикоятчи ҳокимиятга эмас, тўғри редакцияга мурожаат этгани ҳам «Халқ сўзи»нинг айби эмас, балки...

Хуллас, шеригимиз — туман давлат бош нозири Қ. Абдуазимов билан хўжаликка етиб борганимизда масала анча-мунча ойдинлаша бошлади. Ҳужжатларнинг гувоҳлик беришича, шикоят хати муаллифи Хўжакент қишлоғининг Тош Рўзиев кўчаси, 25-«А» уйда яшовчи С. Хонтўраев «Хўжакент» давлат хўжалиги билан 1992—97 йилларга мўлжалланган ижара шартномаси тузади. Унга кўра, хўжаликнинг олти гектарлик боғининг бутун масъулияти С. Хонтўраев зиммасига юклатилади.

Саиджаббор ака шу яқиндаги автокорхоналардан бири таклиф қилаётган яп-янги «ПАЗ» автобусини ташлаб, енг шимариб ишга киришади. Қаровсиз ётган боғни ёнидан пул сарфлаб, эпақага келтиради. Бола-чақаси билан эртаю кеч сув тараб, дарахт тагларини юмшатиб, ҳалол тер тўкади. Боғ атрофини ўраб, йил охирида ташландиқ боғдан режадагидан анча ошиқ ҳосил олишга эришади.

«МАЪЛУМОТНОМА

Берилди ушбу С. Хонтўраевга шу тўғридаким, 1992 қишлоқ хўжалик йилида шартнома бўйича ижарачи сифатида ишлаб, 34288 килограмм олма, 207 килограмм ёнғоқ топширди.

«Хўжакент» жамоа хўжалиги ишлаб чиқариш ишлари бўйича ҳисобчиси:

Ў. ОЛИМОВА».

Бизнинг қаҳрамон боғда мўл ҳосил етиштириб, дўпписини осмонга отиб юраверсин-у, энди икки оғиз гапни хўжалик раҳбарларидан эшитинг:

Ўзбекистон Республикасининг «Ижара тўғрисида»ги Қонунига асосан, хўжаликни ижара усулига ўтказган собиқ раҳбар А. Пратов негадир кутилмаганда айтган сўзини қайтиб олди. Хўжаликнинг 1992 йил 9 декабрь куни бўлиб ўтган йиғилиши қароридан олинган кўчирмада қайд этилишича, хўжалик бўйича 1992—97 йилларга мўлжаллаб тузилган шартномалар нима сабабдандир бекор қилинади. Яхши ният билан иш бошлаган ўнлаб ижарачилар аро йўлда қолишади. Энг асосийси, бу «ўйин»лардан иккинчи томон хабардор қилинмайди. Ҳамма гап ана шунда.

С. Хонтўраев билан тузилган ижара шартномасининг 7-бандида бундай дейилади: **«7. Шартнома мажбуриятлари бажарилмаган тақдирда ижарага олувчи ва ижарага берувчи шартномани бир томонлама қишлоқ хўжалик йил якунидан кейин бекор қилиш ва ўзгартириш ҳуқуқига эга. Лекин бу ҳақда иккинчи томонни бир ой олдин хабардор қилиш шарт».**

— Бир ой олдинингиз нимаси? Бир ҳафта илгари огоҳлантиришганда ҳам алам қилмасди, — дейди ижарачи С. Хонтўраев.

Қолаверса, С. Хонтўраев шартномада кўзда тутилган барча мажбуриятларни бажарганлиги ҳужжатларда қайд этилган. Унда нимага асосланиб шартнома бекор қилинди экан?

Қор ёғди, излар босилди, қиш ўтиб Хўжакент тоғларидан 1993 йил кўкламининг сарҳуш ҳавоси эса бошлади. Саиджаббор ака яна бола-чақаси билан боққа отланди. Дарахтларни бутаб, таг-тугини юмшатиб, озиқлантирди.

— Режани ўтган йил уддаладик. Худо хоҳласа, бу йил ҳам ҳосил чакки бўлмайди. Боғ бинойидек кўзга ташланиб қолди. Бошлиқлар назарига тушиб, йил охирида мукофотга илинсак ажаб эмас, онаси, — дея аёлига мақтанган бўлди у. Аёли эса мийиғида кулиб қўя қолди.

Бу орада хўжалик раҳбари А. Пратов ишдан олинди. Табиийки, унинг атрофидаги «ўз одамлари» ҳам у ёқ-бу ёққа жилдирилди. С. Хонтўраевнинг меҳнатларига гувоҳ бўлган бўлим бошқарувчиси Н. Юсуфалиев ҳам лавозимидан четлатилганди. Энди Т. Қурғонов бўлимни бошқарарди. С. Хонтўраевнинг айтишича, ҳамма бало бўлим бошқарувчиси Т. Қурғоновнинг унга нисбатан шахсий ғарази кучайишидан бошланди. Унинг фикрларини хўжаликда бўлганимизда Т. Қурғоновнинг ўзи ҳам тасдиқлади.

— Тўғри, келишмай қолганмиз, — дейди у. — Пилла қурти боқасан, десам, йўқ, соғлигим тўғри келмайди, деди. Кейин устидан рапорт ёзиб бердим. Олма егандан кейин пилла қурти ҳам боқсин-да!

Дарвоқе, ипак қурти боқиш муаммоси хусусида: уни боқиш, хонадонлардаги шароит ва кишиларнинг шахсий иштиёқига боғлиқ бўлса-да, ҳар йили баъзи жойларда «хўжакентча усул» қўлланилиб, мажбурлаш йўллари тутиляпти. Бунга жамоа хўжалиги раиси Т. Раҳмоновнинг изоҳлари ҳам мисол бўла олади:

— Энди, мен сизга бир гапни айтай. Ҳар йили пилла қурти тарқатишда милиция ҳам, прокурор ҳам, суд ҳам четда қолмайди. Ўтган йили шу йўл билан 11 кун қурт тарқатдик. Ахир истаймизми-йўқми, пилла қурти ҳаммамиз учун монополия-да!

Ана, холос. Энди ипак қурти монополияси деган вабо қаердан пайдо бўлди? Ёки раис ака қимматли саноат хомашёси етиштириш мавсумини монополия деб тушунар эканларми?

— Бир куни бригада бошлиғи келиб: «Ҳадеб бошлиқлар билан олишаверманг. Охири ёмон бўлади. Яхшиси, кейинги йилдан оилавий пудратга ўтишингиз ҳақидаги мана бу қоғозга қўл қўйинг», деб аллақандай қоғозга имзо чектириб кетди. Кейин суриштириб билсам, у ижара шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги қоғоз экан. Мен шўрлик алданиб қолаверибман, — дейди С. Хонтўраев. — 1994 йил 29 май куни идорадан келишиб, йиғилишга бораркансиз, дейишди. Борсам, ҳаммаси тайёрланиб туришган экан. Ёппасига ҳужумга ўтишди. На раис, на профком, на юрист мени ҳимоя қилди.

— Касаба уюшмаси раиси сифатида унга келажакда оилавий пудрат асосида ишлашга рухсат этилмай, боғни бригада ихтиёрига ўтказиб юбориш керак, деб ўйлайман. Боғнинг олмаси ширин, аммо қурт боқиш унга қийинми? У ўз ишончини оқламаса, бўлимга фойдаси тегмаса, бундай одамларнинг нима кераги бор...

Бу сўзларни «Хўжакент» жамоа хўжалиги касаба уюшмаси қўмитаси раиси Т. Бейсебоев хўжалик бошқарувининг 1994 йил 30 май куни бўлиб ўтган йиғилишида айтган эди. Кўриниб турибдики, касаба уюшмаси қўмитаси раиси ўз аъзосининг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ўрнига унга қарши бориб, ижарачи қўлидаги шартномани алдов йўли билан бекор қилганлари етмагандай, уни оилавий пудратдан ҳам четлатишларини ёқлаб чиқмоқда. Унда касаба ташкилотининг ишловчилар манфаатини ҳимоя қилиш вазифаси, холислиги, нуфузи қаёқда қолди?

«8. Ижара шартномасини ўзгартириш ёки бекор қилиш томонларининг келишуви бўйича амалга оширилади. Баҳсли ҳолларда ижара шартномаси касаба уюшмаси қарори ёки халқ суди ёки ҳакамлар суди қарори билан бекор қилинади».

Булар ижара шартномасининг 8-бандида қайд этилган эслатма. С. Хонтўраев раҳбарлардан ҳафсаласи пир бўлсада: «Инсофга келиб қолишар, шунча меҳнат қилиб қўйдим. Ахир улар ҳам Худодан қўрқишар, қолаверса, бола-чақам билан эртаю кеч боғдан чиқмай ишлаганларимни одамлар кўриб туришибди-ку!», деган андишада ўз ҳуқуқларини талаб қилиб судма-суд юрмади, сабр қилди. Чунки, профком унинг меҳнатларини ерга уриб, қадрини топтаган бўлса-да, хўжалик ишчилари унинг юзига оёқ қўймасликларига ишонарди.

«Биз шу боғнинг 1992 йилгача бўлган аҳволини билганимиз учун ушбу тушунтириш хатини ёзаяпмиз. 5-6 гектар атрофидаги бу боғ одамларга оёқ ости бўлиб ётарди. Ичидан чорва моллари аримасди. Унинг ичига кириб ишлаш машаққат эди. Чунки, бутазорга айланиб кетган эди. Дарахтлардаги мевалар пишиб етилмаслиги туфайли, мавсумда 8-10 тонна ҳосил олардик. 1992 йили С. Хонтўраев боғни ижарага олгач, кўп меҳнат сарфлади, атрофини ўраб, шу йилнинг ўзида 34,5 тоннага яқин ҳосил олди.

Бу одамга қанчалик раҳматлар айтсак ҳам кам.

М. ЖАМОЛХОНОВА,
Е. БУРҲОНОВА».

Лекин, афсуски, С. Хонтўраевнинг хўжалик билан тузган ижара шартномасидан ҳанузгача янги раиснинг ҳам, бўлим бошқарувчисининг ҳам, хўжалик ҳуқуқ маслаҳатчиси Х. Ашириметовнинг ҳам хабарлари йўқ эмиш. Афтидан, хўжаликда тартиб-интизом, мавжуд ҳужжатларни сақлаш масъулияти ҳам сустга ўхшайди.

Хўжаликда бўлган кунимиз шикоят муаллифи ишлаган боғни туман давлат бош нозири Қ. Абдуазимов, жамоа хўжалик бошқаруви раиси Т. Раҳмонов, бош ҳосилот С. Жуманов, иккинчи бўлим бошқарувчиси Т. Қўрғонов, собиқ ижарачи С. Хонтўраевлар иштирокида кўздан кечирдик. Гапнинг очиғи, ижарачи ишдан ҳайдалгач, боғ яна ташландиқ ҳолга кела бошлабди. Бугун Қ. Йўлдошев, М. Ўсаровлар оилавий пудрат асосида парваришлаётган боғдаги дарахтлар тагига 60-70 килограммгача мевалар тўкилиб, чириб ётибди. Бу ерда кимнингдир моллари «сайр» қилиб юрибди.

— Меҳнатимга ичим ачийди, ука, — дейди С. Хонтўраев боққа ишора қилиб. — Бу исрофгарчиликларнинг уволи тутмайдими? Тўкилиб, чириб, молларга оёқости бўлиб ётган мана бу олмаларни ҳозир бозорга олиб бориб, кўтара сотсангиз 10-12 сўмдан олади. Хўжаликнинг минг-минглаб пуллари сочилиб ётибди-я! Шу ҳам иш бўлдими?!

Далолатномада қайд этилганидек, хўжалик мутахассисларининг ҳисоб-китобларига қараганда, собиқ ижарачи бир пайтлари 34 тонна ҳосил олган боғдан бу йил нари борса 12 тонна олма олиш мумкин экан.

Негадир сабзавот ва чорвачиликка ихтисослашган хўжаликда бошқа соҳалардаги ишлар ҳам кўнгилдагидек эмас. 1994 йилда узум ва мева топшириш режаси бажарилмади. Сабзавот режаси эса аранг учма-уч қилинди. Хўжаликда бу йилги ғалла ўрими ниҳоятда чўзилиб кетди.

Хўжалик идорасидан қайтар эканмиз, ҳовлидаги қуриб бораётган мевали боққа кўзимиз тушди. Тошкент бозорларида Хўжакент олмаси, ноки «дорилик» ўрнида харид қилинади. Чунки, бу ернинг тоза ҳавоси, айнан шу қишлоқдан ўтувчи кислород оқими таъсирида пишиб етилган мевалар ҳақиқатан ҳам дардга даво. Наҳотки, буни хўжалик раҳбарлари англаб етишмаса? Йўқса, ҳовлидаги боғ ҳам хўжалик умумий олмазори сингари ташландиқ ҳолга келганлигини қандай изоҳлаш мумкин? Ёки бу ерда хўжалик раҳбарларининг «пилла қурти боқмаган олма емайди», деган масалига амал қилинаяптими?!

Шолиёр КАРИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҲУРМАТЛИ ҲАМШАҲАРЛАР ВА ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ!

Сизларни Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги, БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ва Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳамкорликда БМТ ташкил этилганлигининг 50 йиллиги муносабати билан ўтказаётган халқ усталари ва ҳунармандларнинг биринчи республика ярмаркасига таклиф этамиз. Ярмарка шу йил 24-26 октябрь кунлари Алишер Навоий мемориал мажмуида ўтказилади.

Ташкилий қўмита.

ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ҲУЖЖАТЛАРНИ ТЕЗ ВА ХАТОСИЗ ТАЙЁРЛАШНИ ХОҲЛАЙСИЗМИ?

ЛЕКСИКОН-ЎЗБЕКИСТОН
ЛИЦЕНЗИЯЛИ МАТН ТАҲРИРЛАГИЧИ

Ўзбек, рус, инглиз, француз ва немис тилларидаги матнларни таҳрирлаш ва имлони автоматик текшириш; бой шрифтлар тўплами ва кенг графика имкониятлари; матрицали, сиёҳли ва лазерли принтерда чоп этиш; локал тармоқда ишлаш.

Ҳамкорликка дилерларни таклиф этамиз.

Тел.: *Тошкентда (3712) 62-25-51, 62-87-31, факс 62-95-61*
Термизда (37622) 4-65-16, 4-65-14, факс 4-18-05.

ЮРТИМИЗ — ҲУНАРМАНДЛАР ЎЛКАСИ

Шу йилнинг 24-25 октябрь кунларида Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг мамлакатимиздаги ваколатхонаси ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳамкорлигида халқ усталари ва ҳунармандларининг 1-республика ярмаркаси бўлиб ўтади. Жамоатчи мухбиримиз М. Сафаров худди шу воқеа юзасидан Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазири Э. ҲАЙИТБОЕВга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Ҳурматли Эркин Қаҳҳорович, аввало, бундай ярмаркани ташкил этиш ва ўтказиш фикри, режалари қандай туғилганлигини сўзлаб берсангиз?

— Мазкур ярмарканинг бўлаётганлиги мамлакатимиз халқ усталари, ҳунармандлари ва амалий санъат турларининг барча намояндалари ҳаётида муҳим воқеадир. Чунки бундай кўрик-ярмарка республика миқёсида биринчи марта ўтказилмоқда. Агар унда республикамиз пойтахтининг аҳолиси ва унинг кундалик меҳмонларидан ташқари чет эл дипломатия корпуси ва халқаро ташкилотлар вакилларининг ҳам иштирок этишини назарда тутсак, ўтказилаётган ярмарканинг улкан аҳамияти равшан бўлади ва у кенг маънолар касб этади.

Қолаверса, бизда ҳунармандчилик бору, аммо уни яқин ўтмиш даврларда кўриб-кўрмасликка солиб келишди. Чор империяси ва ундан кейин «қизил» империя шароитида миллий ҳунармандчиликнинг ривожига умуман эътибор берилмади. Бунинг устига, эски меъморий ёдгорликлар — мадрасалар, масжидлар «чиркин, исломий ақидалар» маскани сифатида бузиб ташланди. Маҳобатли меъморий ансамбллар харобазорликка маҳкум этилди. Собиқ шўро тузуми шароитида ҳунармандлар «хусусий мулкчиликни ғовлатиб юборади» деб таъқиб ва тазйиқларга дучор қилинди. Ҳунармандчилик буюмлари ва асарлари эса конвейер усулда, бир хил андозаларда ва катта миқдорларда ишлаб чиқилиб, индивидуал ижодий сифатдан, истеъдод нурларидан маҳрум этилди. Шукурлар қилишимиз керакки, ҳунармандчиликка нотўғри қаралган у даврлар орқада қолди.

Ўзбекистонда халқ устачилиги, ҳунармандчилик ва амалий санъатнинг ранг-баранг турлари ғоят қадимий анъаналарга эга. Мен ҳатто, бир вақтлар тасаввур қилинганидек, Ўзбекистонни фақат деҳқончилик, «оқ олтин» ўлкасигина эмас, балки, айни пайтда, ҳунармандлар ўлкаси ҳам, дегим келади. Ибтидоий замонлардан қолган тош суратлар, тош ва бронза даврлардан бизгача етиб келган меҳнат ва ов қуроллари, қадимшунослар турли вилоятларимиздан топаётган нафис осори-атиқалар, кулоллик ва бошқа буюмлар шундан далолат беради. Салобатли ва сержило меъморий ёдгорликлар — ҳунармандчилигимизнинг мумтоз ҳайкалларидир. Ўзбекистон ўзининг бой, хилма-хил ҳунармандчилик ва амалий санъати ютуқлари билан ҳамон жаҳонни лол қолдириб келмоқда. Бундай ҳунармандчилик ўлкаси ўзининг бойликбисотларини, улкан хазиналарини кенг кўламда кўрсатиш, ҳудудий ва халқаро миқёсларда намойиш этиш имкониятларига ҳам эга бўлмоғи керак. Бошланаётган ҳунармандчиликнинг 1-республика ярмаркаси бунинг илк қувончли одимларидан бири сифатида диққатга сазовордир.

Бугун Ўзбекистон мустақил ривожланиш йўлидан дадил бормоқда. Мустақиллик — Ватанимиз ва халқимиз имкониятларини ҳар жиҳатдан юзага чиқариш учун чексиз уфқлар очди. Жумладан, халқ ҳунармандчилиги, амалий санъати ижтимоий-маънавий ҳаётимизнинг олмос қирраларидан бири сифатида барқ уриб ри-

вожланишга киришди.

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов республика Олий Мажлисининг биринчи сессиясида шундай деган эдилар: «Бугун бизнинг олдимизда шундай тарихий имконият пайдо бўлдики, биз босиб ўтган йўлимизни танқидий баҳолаб, миллий давлатчилигимиз негизларини аниқлаб, буюк маданиятимиз томирларига, қадимий меросимиз илдизларига қайтиб, ўтмишимиздаги бой анъаналарни янги жамият қурилишига татбиқ этмоғимиз керак». Бу сўзларда мустақил ривожланиш шароитида маданий ва маънавий ривожланишнинг бош йўналишлари аниқ ва равшан баён этилган. Энди биз ҳам ўз миллий-маданий ҳунармандчилигимиз бойликларининг булоқлари бўйига тўла-тўкис қайтиш имкониятига эга бўлдик. Усталар, ҳунармандларимизнинг меҳнати, асарлари, буюмлари қадр-қиммат топмоқда. Бу асарлар ва буюмлар дунёда бевосита ўз Ватанимиздан йўл топиб чиқмоқда ва обрў-эътибор қозонаётир. Покистонда бўлиб ўтган Ислом мамлакатлари ҳунармандлари 1-Халқаро фестивалида жаҳоннинг 40 дан ортиқ мамлакатларидан келган халқ усталари, ҳунармандлари орасида ўзбекистонликларнинг асарлари ўз жозибаси, кўркамлиги билан олқиш ва таҳсинларга сазовор бўлди. Машҳур халқ усталаримиз Ортиқ Файзуллаев, Шокиржон Камолов, Бахшулло Жумаевлар шу халқаро маданий танловнинг юқори мукофотларига лойиқ топилдилар. Булар ҳозирги маданий ҳаётимизнинг яхши ҳодисалари ва мустақиллигимизнинг гўзал нишоналаридандир.

Ютуқларимиз дунё миқёсига чиқаётган ҳозирги кунда мамлакат ичида халқ усталари, ҳунармандларнинг ижодий ютуқлари асосида йирик ярмарка очилиши табиий бир ҳолдир ва у оммавий ижодкорликни, ҳунармандчиликни кучли ривожлантирувчи омил бўлади.

Қолаверса, мазкур ярмарка Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 50 йиллигига бағишлаб ўтказилаётир. Бунинг сабаби шуки, БМТ ҳозирги тарихий шароитда тоталитар режимдан қутилган давлатлар ва халқларнинг мустақиллигини ҳар жиҳатдан равнақ топтиришга кўмаклашишга интилмоқда. Жумладан, бу нуфузли халқаро ташкилотнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси, шунингдек, унинг доимий вакили Холид Малик жаноблари БМТ ташкил топганлигининг 50 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон халқ усталари ва ҳунармандлари 1-республика ярмаркасини ўтказиш фикрини қўллаб-қувватлади ва фаол иштирок этмоқда.

— Ярмаркани ташкил этиш жараёнлари қандай кечди?

— Халқ усталари ва ҳунармандларининг 1-республика ярмаркасини ташкилий жиҳатдан юқори савияда тайёрлаш ва уни амалга ошириш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори чиққач, бутун ўлкала тегишли барча ташкилотлар, вазирликлар, ҳокимлар бу ишга фидойилик билан киришдилар. Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятларда октябрь ойининг биринчи ярмигача халқ усталари, ҳунармандчилик ва амалий санъат асарларининг кўриклари ташкил этилиб, ғолиблар аниқланиб, уларни республикамиз пойтахтига келиши таъминланди. Бу соҳада Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ҳамда вилоятлар ва туманларнинг ҳокимликлари катта иш олиб бордилар. Тошкент шаҳар ҳокимлиги мазкур ярмарканинг ҳомийларидан бири сифатида уни улуғ бобокалонимиз Алишер Навоий мемориал мажмуида ўтказишни таклиф қилди ва шунга мувофиқ барча тайёргарлик ишларини қизитиб юборди.

Ярмаркани ўтказишга бошқа тегишли вазирликлар ҳам ўз муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Айниқса, «Маҳаллий саноат» давлат корпорацияси, «Усто», «Мусаввир» бирлашмалари фаол иштирок этмоқдалар.

Ярмаркада бутун мамлакатимиздаги энг моҳир усталар, ҳунармандлар, амалий санъат намояндалари қатнашадилар. Унда халқ амалий санъатининг 20 тури бўйича тайёрланган буюмлар, маҳсулотлар намойиш этилади. Ҳозир Алишер Навоий меъмориал мажмуида Қорақалпоғистон Республикасидан ва ҳар бир вилоятдан келадиган халқ усталари ҳамда ҳунармандларининг ўз павильонлари қурилмоқда.

Ярмарканинг бадиий қисмида санъат усталари билан бир қаторда вилоятлардан келган ҳаваскор артистлар ижросида концертлар, турли ўйин ва томошалар кўрсатилади.

Энди ярмарканинг ўзи тўғрисида сўзласак, унинг натижалари атрофлича кўриб чиқилиб, ғолиб деб топилганларга махсус тайёрланган «Усто гувоҳномаси» берилади. Шуни айтиш керакки, мазкур гувоҳномаларга эга бўлган энг яхши усталар минг доллардан мукофот оладилар. Бунинг устига, худди шундай гувоҳнома соҳиблари бўлган усталарга келгусида 5 нафардан шогирд тайёрлаш имтиёзи берилади.

Шунингдек, ярмарканинг бошқа ғолиблари учун Маданият ишлари вазирлигининг, БМТ, ЮНЕСКОнинг махсус «Фахрий Ёрлиғи» ҳам тайёрланган.

— Ҳунармандчиликнинг бу кўрик-ярмаркаси, шак-шубҳасиз, республикамиз маданияти, ҳунармандчилигининг ривожида ижобий роль ўйнайди. Айни пайтда, бундай тадбир келгусида анъанавий тус олиб, такомиллашиб, имконият ва истиқболи тобора кенгайиб боришига ҳам умид боғласак бўлар...

— Бунга шак-шубҳа бўлиши мумкин эмас, чиндан ҳам, ҳунармандлар ярмаркасини бундан кейин ижтимоий ҳаётимизнинг ўзига хос воқеаларидан бирига айлантириш учун барча чора-тадбирлар кўрилади. Бунинг устига, уни янада кенгайтириб, халқаро ярмаркалар даражасига кўтариш учун барча шароитларга эгамиз.

Маълумки, 1996 йилда улуғ бобокалонимиз Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги нишонланади. Соҳибқирон Амир Темур марказлашган давлат ташкил этиб, Марказий Осиё ҳудудини, бутун Турон заминини ривожланган бир диёрга айлантирди, бу ерда маданият ва ҳунармандчиликнинг барқ уриб яшнаши учун қўлидан келган барча чора-тадбирларни кўрди. Тасарруфидаги мамлакатлардан усталар, ҳунармандлар, фан ва санъат намояндаларини салтанатига олиб келиб, уларнинг даҳлсизлигини сақлаб, ижодий меҳнат қилиш, яратиш, қуриш, бунёд этиш учун уларга барча шарт-шароитларни яратди. Шу боис, Темур даври, ундан кейин темурийлар замони халқимиз тарихида алоҳида аҳамият касб этиб, маданият, санъат ва ижоднинг беқиёс ривожланиши ва эришган бебаҳо ютуқларига кўра, «Олтин аср» ҳисобланади. Бежизга «Самарқанд сайқали рўйи замин аст» дейилмайди. Самарқанд айни Амир Темур даврида ва унинг саъй-ҳаракатлари билан ер юзининг сайқалига ва дунёнинг довруқли маданий марказларидан бирига айланди. Бунда Амир Темур салтанатида яшаб, меҳнат қилган машҳур меъморлар, халқ усталари, ҳунармандларнинг хизмати каттадир.

Халқимизнинг тараққиёти учун шу қадар улуғ хизматларни қилган бу улуғ саркарда, давлат арбоби ва маданият, санъат ҳомийсининг 660 йиллик таваллуд йилида унинг табаррук хотирасига бағишлаб Ўзбекистон халқ усталари ва ҳунармандларининг жуда катта халқаро ярмаркасини тайёрлаб ўтказиш режалаштирилмоқда. Бунда ҳозирги ярмарка тажрибалари жуда асқотади, албатта.

Келгусида Ўзбекистон ҳунармандчилиги бойликларини жаҳоннинг бошқа мамлакатларида ҳам кўз-кўз этиш мавриди ва имкониятлари вужудга келиши аниқ.

Ҳунармандчилигимизнинг бундай кенг қанот ёзиб, ҳар жиҳатдан равнақ топиб, инсоний мавқе ва эътиборини қайтадан тиклаб, янги шуҳратли босқичларга кўтарилишига умид боғлашимизнинг ва бунга комил ишончимизнинг асл манбаи — Ватанимиз эришган тарихий мустақилликдир, шу мустақил ривожланиш йўлидан бориб эришган бемисл улкан ютуқларимиз, Ўзбекистоннинг халқаро миқёсда тобора катта обрў-эътибор топиб бораётганлиги ва бизни худди шундай кунларга эриштирган мамлакатимиз раҳбарияти олиб бораётган, ҳаётий асослари ғоятда теран, оқилона, келажаги нурафшон сиёсатдир.

Биз бунга шукроналар қилишимиз керак.

• *Мухбиримиз бонг уради*

«АНДИЖАНКА»НИНГ ШУҲРАТИ СЎНДИМИ?

Мухлислар яхши эслашади. Ўшанда мамлакат чемпионлиги учун ҳал қилувчи курашда Москванинг «Спартак» командаси қизлари билан «Андижанка» майдонга тушганди. Москваликлар ҳали номи ҳам, ўйин услуби ҳам номаълум бўлган командага менсимай қарашганди. Ҳатто андижонлик спорт раҳбарларидан бири сўнгги ўйинни кутмай ортга қайтган, ўз ҳамюртларининг ютуғига ишонқирамаганди.

Андижонликлар ўйинни қойилмақом қилишди. Минглаб москваликлар ўз командаси қолиб, «Андижанка»ни олқишладилар. Лекин ҳақиқий мухлислар стадиондан кўзида ёш билан чиқиб кетишди. Ўшанда барчани лол қолдириб, 1989 йил чемпиони бўлган спортчилар — Андижоннинг хоккейчи қизлари эди. Кейин унинг номи машҳур бўлиб кетди. Кетма-кет тўрт йил собиқ СССР чемпионлигига эришди. Тўрт марта собиқ Иттифоқ кубоги совриндори бўлди. Унинг чарчоқ билмас қизлари Европа, жаҳон биринчилигида, Олимпиада беллашувларида сардорлик қилишди. Аргентина, Голландия мамлакатлари спортчилари улар билан ҳисоблашишга мажбур бўлганди. Ҳиндистонда «Индира Ганди кубоги» таъсис этилганда унинг биринчи эгалари ҳам андижонликлар бўлишганди. Бошқачароқ қилиб айтганда, «Андижанка» ўз номини шон-шуҳратга буркади, спортимиз тарихида ёрқин из қолдирди. Хўш, кейинги йилларда-чи? Узоққа бормайлик, поёнига етган мамлакат биринчилигида жамоа қийинчилик билан зўрға иккинчи ўринни эгаллади. Аввалги йилларда ҳам ана шу поғонадан юқори кўтарила олмади. Чемпион бўлиш улар мухлисларининг армонига айланиб қолди. Нега?

«Андижанка»га 20 йилдан буён мураббийлик қилаётган Мирон Димитриевич Ким чарчадими? Очиғини айта қолиш керак, ундаги иқтидор, ташкилотчиликка кўплаб мамлакатлардаги спорт мухлислари ҳавас қилишади. Шу боисдан ҳам Украина, Россия шаҳарларидан мураббийликка таклиф қилишганда Андижоннинг Чоргузарида туғилиб вояга етган йигит Ватандан кўнгил узиб кета олмади.

1981 йилда баъзи сабабларга кўра, Мирон Димитриевич командани 2 йилга тарк этди. «Андижанка» ҳам турнирнинг қуйи поғонасига тушиб қолди. Натижада «Андижанка»нинг устози яна ўз ўрнига қайтди. Жамоа эса яна чемпионлик шоҳсупасига кўтарилди. Демоқчимизки, Мирон Димитриевич «Андижанка»нинг ҳақиқий мураббийсига айланиб қолган. Ўтган йил унга, командани аёллар футбол жамоасига айлантириб қўя қолмайсизми, дейишди. Чунки уларда барча имконият бор эди-да. Мирон қўл силтади.

— Биз ҳали яна нималарга қодир эканлигимизни кўрсатамиз,— дея жавоб қайтарди.

Гарчи шундай экан, андижонлик қизларнинг ҳал қилувчи беллашувларда майдондан бош эгиб чиқиб кетишларининг боиси нимада? Энг аввало, андижонлик спорт мутасаддиларида юртни дунёга машҳур қилган спорт турига эътибор сусайди. Вилоят спорт қўмитаси қошидаги олий спорт маҳорати мактабида хоккейчи қизлар тайёрланмай қўйди. Олимпия резервлари билим юртида эса номигагина иш олиб борилаяпти, холос. Мутасаддилар ўринбосарлар тайёрлашни «Андижанка» клубининг ўзига юклашаяпти.

Очиғини айтиш керак, клубнинг қўли калта. Тўғри, Андижон ип-газлама ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти унинг ҳомийси. Кейинги вақтда Андижон шаҳар ҳамда Қўрғонтепа нефть маҳсулотлари таъминоти базаси бироз бўлса-да, ёрдам қўлини чўзди. Лекин масаланинг моҳияти шундаки, қизларга ҳатто спорт кийимбошни топиш ҳам амримаҳол бўлиб қоляпти. Човгон, тўп борасида жўяли гапни айтиш қийин. Стадионни айтмайсизми? Собиқ Иттифоқ даврида уларнинг стадиони Москва, Ленинград шаҳарларидаги стадионлардан сўнг қулайлик, шарт-шароитлар, талабга жавоб бериши жиҳатидан 3-ўринда эди. Кейинчалик стадион ўз эгасини йўқотди. Боиси унда «Звезда» эркаклар командаси ҳам машғулот олиб борди. Мутасаддилар кимга бўлса-да, муқим бириктириб қўйишни ўйлашмаяпти. Оқибатда «Андижанка» ҳам, «Звезда» ҳам соҳиблик туйғусини ҳис этмаётир. Агар стадионга борсангиз, сунъий чармлар ўрнидан кўчиб, ташвишли аҳволга келиб қолганлигининг, ювиниш, кийиниш хоналарида қўланса ҳид анқиётганлигининг, сауна ишламаслиги, бошқа хоналар ҳам ташландиқ ҳолга келиб қолганлигининг гувоҳи бўласиз. Ваҳоланки, стадионга 40 киши хизмат кўрсатиш кафолатини олган.

Муқаддам ҳар бир туманда хоккейчи қизлар командаси бўларди. Ўз маҳорати билан барчани лол қолдирган Муҳаббат Ҳайдарова, Гулчеҳра Ворисова сингари қизлар айнан туман командаларидан олинган эди. Афсуски, кейинги вақтларда бирорта туманда човгон ушлаган, майдонда тўп сурган команда қолмади. Қолаверса, «Андижанка» қизларига яратиб берилаётган шарт-шароит ҳам кўнгилдагидай эмас. Натижада уларнинг айримлари Бухоронинг «Ситора» командасига жўнаб кетишди.

«Андижанка»да Муҳаббат Асқарова, Гулчеҳра Ворисова, Наташа Ширяева, Татяна Свешникова каби моҳира қизлар бор. Улар командани янада юқори поғоналарга етаклаши шубҳасиз.

— Энг муҳими, — дейди республикада хизмат кўрсатган спорт устаси Мирон Димитриевич, — чим устида хоккейга миллий ўйин тусини беришимиз лозим. Мен Покистонда, Ҳиндистонда бўлганимда ана шунга амин бўлгандим. Бизда ҳам унинг оммалашувига эришишимиз зарур.

«Андижанка» кейинги йилларда яшариб кетди. Ҳозир унинг ўйинчилари ўртача 17-18 ёшларни ташкил этади. Мутасаддиларда авалгидек эътибор бўлса, шарт-шароит яратиб берилса, андижонликлар армони ушалиши, команданинг шоҳсўпада қолиб кетган шуҳратлари қайтиши табиий.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Савдо-иқтисод ва озиқ-овқат техникумлари ассоциацияси 1995 йилнинг сентябрь ойидан тугатилди. Шикоят ва аризалар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой муддатда қабул қилинади.

«Исроил» фирмасининг думалоқ муҳри йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

ВАКНТ

«ВАКНТ» — Ўзбекистон-Покистон корпорацияси маҳсулотларини харид қилинг!

Шунда Сиз йилнинг тўрт фаслида ҳам ўзингизга оро бериб, дид билан кийиниш имкониятига эга бўласиз.

Бежирим ва ихчам либослар фақат бизнинг дўконларимизда топилади.

Тошкент шаҳрининг Чилонзор савдо маркази (2-қават)да жойлашган дўконимизга, «Юнусобод универмаги» ёнидаги (11-мавзей) бозор ичида жойлашган «Покиза» ишлаб чиқариш савдо комплексига ташриф буюрсангиз бас:

— Осиё ва Европа мамлакатларида харидорлар олқишига сазовор бўлиб келаётган, соф чармдан тикилган эркак ва аёллар курткаси, плаши, майин ипак ва жун қўшиб тўқилган нафис матолардан тикилган аёллар костюми, кўйлаклари, болалар ва катталар учун бежирим пайпоқлар, ётоқ хонангиз орасталигини кўз-кўз қилувчи турли рангдаги чойшабларни харид қилишингиз мумкин.

Сиз «ВАКНТ» корпорациясидан улгуржи ва чакана усулларда ўзингизга манзур бўлган кийим-кечакларни исталганича, бозор ва тижорат дўконларидагидан анча арзон баҳоларда харид қилишингиз мумкин.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Гвардиячи кўчаси, 49. ТЕЛЕФОН: 35-60-92.

ИСИТИШ МАВСУМИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИЛМОҚДА

Газ — бизнинг содиқ ва тенгсиз ёрдамчимиз. Кундалик ҳаётимизни газсиз тасаввур этиб бўлмайди. Иссиқ овқатимиздан тортиб иссиқ сувимизгача газ ёрдамида тайёрланади. Бунинг учун ёнишдан ҳосил бўлган чиқитлар мўрконлар орқали чиқариб юбориладиган ҳар хил газ асбобларидан фойдаланилади. Газ колонкаси ва газга ўтказилган ўтин ёқиладиган колонка, иситиш ва иситиш-қайнатиш печлари, АГВ-80, АГВ-120, КЧМ ва бошқа русумли сув иситгичлар шулар сирасига киради. Ушбу асбоблар, албатта, мўрконли, улар ўрнатилган хоналар эса ишлайдиган ҳаво ҳайдагичларга эга бўлиши керак. Мўркон ва ҳаво ҳайдаладиган каналларни ўз вақтида текшириб туриш куз-қиш ойларида уларнинг барқарор ишлашини таъминлайди ва сизларни бахтсиз ҳодисалардан асрайди. Зеро, ҳаво ҳайдагич бўлмаса, газ ёниб турганда ҳосил бўладиган ис хонага ейилади ва одамларни заҳарлайди.

Турмушда газдан фойдаланиш билан боғлиқ бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш ва иситиш мавсумига тайёргарлик бораётгани муносабати билан шаҳарда фуқароларнинг шахсий мулки бўлган уйлардаги газ асбобларининг мўрконлари ва ҳаво ҳайдаладиган каналлари кўздан кечирилмоқда. Текширув шаҳар кўнгилли ўт ўчириш жамияти томонидан режали тартибда ўтказилмоқда. (Темур Малик кўчаси, 144, Алиев кўчаси, 72-уйдаги «Янгиобод» НП ва Лангар кўчаси, 166-уйдаги «Алмомиш» НП)

Мўркон ва ҳаво ҳайдаш каналларининг бузилишининг олдини олиш ва таъмирлаш масалалари юзасидан турар жойингиздаги туман газлаштириш бошқармасига мурожаат қилишингиз зарур.

Агар мўрконларнинг яроқли эканлиги ҳақидаги далолатнома белгиланган муддатгача туман фойдаланиш хизматига тақдим этилмаса, газ асбоблари ОГОҲЛАНТИРИЛМАЙ узиб қўйилади!

ҲУРМАТЛИ ШАҲАРЛИКЛАР!

Ислар чиқариб юбориладиган мўркони бор иситиш печлари, газ колонкалари ва бошқа асбобларни қиздириш олдидан ва ёқилганидан сўнг тортиш кучи бор-йўқлигини, албатта, текшириб кўринг.

Оқма (проточний) ва бошқа сув иситгич идишларидаги тортиш кучи гугуртни ёқиб мўркон қалпоғига тутиш орқали текширилади. Агар тортиш кучи яхши бўлса, гугуртнинг оловини қалпоқ остига тортиб кетади.

Иситиш печлари мўрконларининг тортиш кучи юпқа қоғоз парчасини мўркон қалпоқчасига тутиш орқали текширилади. Агар тортиш кучи меъёрида бўлса, юпқа қоғозни кузатиш дарчаси томон тортади.

Ваннахоналарга ўрнатилган газда сув иситгичлардан фойдаланишда эшикнинг ташқи қисмидаги тирқишни ва ҳаво ҳайдаш йўлларини беркитманг. Чунки, улар ичкарига тоза ҳаво киришини таъминлайди.

Шахсий мулклари бўлган ва идорага тегишли уйларда яшовчи абонентлар газ асбобларида тортиш кучи йўқ бўлган ҳолларда мўрконларни текшириб ва тозалаб беришларини сўраб уй-жой идораларига, хусусий сектордаги уй эгалари эса юқорида айтилган ташкилотларнинг печкачиларига ёки турар жойлардаги туман газ идораларига мурожаат қилишлари керак.

ҲУРМАТЛИ ШАҲАРЛИКЛАР!

Портлаш, ёнғин, заҳарланиш ва бошқа бахтсиз ҳодисаларга йўл қўймаслик учун газ асбобларидан фойдаланиш қоидаларини бузманг:

— асбобларда газни ёниқ қолдирманг, чунки аланга ўчиб қолиши ва оқибатда хонага газ йиғилиб, заҳарланиш, ёнғин ёки портлаш юз бериши мумкин;

— болаларнинг ва махсус йўл-йўриқ ўқитилмаган шахсларнинг газ асбобларидан фойдаланишига йўл қўйманг.

Хонада газ иси борлигини сезган заҳоти туман газ идорасини ёки 04 рақамли телефон орқали авария хизматини бундан огоҳ этинг.

Газ хўжалиги ходимлари етиб келгунча, хонадаги газни ҳайдаш чорасини кўринг, эшик ва деразаларни очинг, гугурт ёқманг, чекманг, электр асбобларидан фойдаланманг, электр чироқларини ёқманг ва ўчирманг.

«ТОШГАЗ» ШАҲАР БОШҚАРМАСИ.

Ўзбекистон Республикаси Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги жамоаси вазирликнинг насос станциялари бошқармаси бош мутахассиси С. Султоновга волидаи муҳтарамаси

Лаълихон СУЛТОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

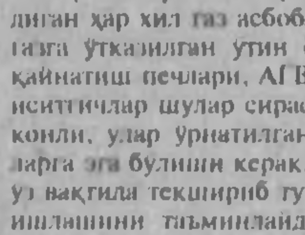

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР: Парламент 33-57-34; Хатлар 33-07-48; Қишлоқ хўжалиги 36-07-94; Иқтисодиёт 36-36-65; Маънавият 36-35-60; Ахборот 36-29-89; Тунги муҳарририят 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосаров. Навбатчи — Р. Жумаев.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0452. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти — 22.00. 1 2 3 4 5 6